

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กรณีศึกษา : กองทุนหมู่บ้านตะโก**

นางสาวสุปราณี รัตนพันธุ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544**

บทคัดย่อ

สุปราณี รัตนพันธุ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ อารักษ์ ชีระอำพน , อาจารย์ ประครอง ส่งเสริม, 176 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อการศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านกล้วย ในด้านต่าง ๆ ซึ่งวิธีการดำเนินการประเมินในรูปแบบของ ชิพป์ (CIPP MODEL) เป็นตัวกำหนดกรอบ และขอบเขตของการประเมินโครงการ ในส่วนของการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงาน (บร.) 1 – 12 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และกองทุนหมู่บ้านตะโก สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านตะโก และกลุ่มครัวเรือนในหมู่บ้านตะโก

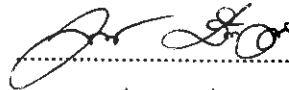
ผลการประเมินโครงการ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตะโก บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งผลให้หมู่บ้านตะโก และกองทุนหมู่บ้านตะโกเกิดศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองของชุมชนและสมาชิกในชุมชนมากขึ้น รวมทั้งยังสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในระดับสังคมต่อไป

โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านตะโก มีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริม และขัดขวางการเจริญเติบโตของกองทุนหมู่บ้านตะโก ซึ่งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการคิดหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ทำให้การดำเนินการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์อันแท้จริงที่จะเกิดขึ้น และส่งผลถึงประชาชนของหมู่บ้านตะโก และประโยชน์ของประเทศอันแท้จริง

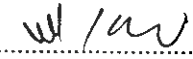
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ อารักษ์ ชีรอำพน)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. โสภณ วงศ์แก้ว)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความเอาใจใส่ช่วยเหลือและให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำจากหลายท่านโดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้แก่อาจารย์อารักษ์ ธีรอำพน และอาจารย์ประครอง ส่งเสริม อาจารย์ประจำสำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย ซึ่งเป็นผู้ช่วยให้ข้อมูลทางด้านการวิชาการเป็น อย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนในการอนุเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายปริชา ทิพย์แก้ว ผู้ใหญ่บ้านตะโก คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ รวมทั้งชาวบ้าน และผู้อาวุโส ของบ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลอำนวยความสะดวก อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลพุดซาที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดเวทีประชาคม ตำบล และทุกๆ ส่วนที่มีส่วนช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ ลุล่วงไปด้วยดี

ทำนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็น อย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สุปราณี รัตนพันธุ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	9
บทที่ 2 ปรัชญา วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. นโยบาย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	10
2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	11
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	16
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17
5. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	18
6. หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพ โมเดล	21
7. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	23

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	29
1. วิธีประเมินโครงการ	29
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน	31
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	35
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	40
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	40
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	57
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	80
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	80
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	90
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	90
2. วิธีดำเนินการ	94
3. ผลการดำเนินการ.....	95
4. อภิปรายผล	95
5. ข้อเสนอแนะ	95

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. การประกอบอาชีพของหมู่บ้านตะโก.....	50
2. ช่วงอายุประชากรในหมู่บ้าน.....	54
3. ระดับการศึกษาของผู้ที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนนอกหมู่บ้าน.....	56
4. กลุ่มและองค์กรที่เป็นทุนดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน.....	60
5. การจัดสรรเงินทุน 1 ล้านบาท.....	61
6. จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้.....	68
7. กิจกรรมที่ผู้กู้เขียนโครงการขอ.....	70
8. ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการขอ.....	71
9. อาชีพหลักของผู้.....	73
10. รายได้ของผู้.....	75
11. แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านตะโก.....	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันนี้ ส่งผลกระทบต่อทุกชนชั้นในสังคมให้มีความยากลำบากในการครองชีพ มีปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาซ้ำเติมต่อชนบทที่อ่อนแออยู่เดิมให้เลวร้ายยิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม จึงควรเริ่มที่ชุมชนในชนบท หรือภาคเกษตรกรรม อันเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศ ซึ่งการพัฒนาประเทศเพื่อให้ประชาชนมีการ “อยู่ดี มีสุข” นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด จากแนวคิดของรัฐบาลที่ว่า “รัฐและประชาชนมีหน้าที่ต้องแก้ปัญหาร่วมกัน” โดยรัฐบาลได้มีแนวทางการพัฒนาจากที่รัฐดำเนินการเอง มาเป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ดังนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้า จากความเดือดร้อนของประชาชนจากการว่างงาน ความยากจน การขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพของประชาชนในระดับท้องถิ่นของประเทศ ทางรัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างงานและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากความยากจนของประชาชน ที่ไม่มีทุนและขาดโอกาสได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จะนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายของประชาชนในชนบท และเพื่อนำเงินทุนนี้มาเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นการพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองให้ได้มากที่สุด ใช้ความรู้และความสามารถ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ถูกนำมาใช้ให้ได้มากที่สุด โดยการสนับสนุนจากรัฐบาล มิใช่เป็นเพียงการรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียว

เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงสมควรที่ให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้บัณฑิตที่มีความรู้และความสามารถได้เข้ามาศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่

กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งกระบวนการของการศึกษาบัณฑิตให้เข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผลวิสัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้บัณฑิตของโครงการเข้าไปศึกษา ระบบการจัดการและการบริหารของคณะกรรมการกองทุน แล้วประเมินว่ามีจุดดีหรือจุดด้อยอย่างไรบ้าง โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในหมู่บ้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม การปกครอง รวมถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อนำมาสู่การพัฒนา การแก้ไขปรับปรุง และรับรู้ปัญหาอย่างทันทั่วถึง และยังเป็นการเปิดโอกาสให้บัณฑิตในหมู่บ้านชนบทซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น ยอมรับรู้ปัญหา และเข้าใจได้ดีถึงสภาพด้านต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ถือเป็นการปลูกจิตสำนึกของการพัฒนาท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเอง และเพื่อเป็นการสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้เกิดทักษะในการบริหารจัดการ ให้สามารถใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ นำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของคณะกรรมการในหมู่บ้านตะโก
2. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านตะโก
3. เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านตะโก หลังการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้าน
4. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสถานะแวดล้อมในชุมชน
5. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้ มีแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ใช้เป็นกรอบความคิดทฤษฎี สำหรับการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการ โดยใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน ดังนี้คือ

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ซึ่งได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1.1 หลักการของแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการคือ

- 1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- 2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
- 3) เลือกวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนรู้ในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
- 4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

1.2 กรอบแนวความคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์จำแนกเป็น 6 ส่วนคือ

- 1) การประเมินจุดประสงค์
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 4) การประเมินเพื่อการนำโครงการไปปฏิบัติ
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- 6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินว่า เกณฑ์ที่ตัดสินของโครงการควรจะพิจารณาจากความสำเร็จส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้ 4 แนวทางคือ

- 1) การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา
- 2) การวัดศักยภาพของผู้เรียน (Proficiency Measurement) เป็นการพิจารณาศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

- 3) การวัดเจตคติ (Attitude Measurement) เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ที่มีแนวทางการวัดผลได้อย่างหลากหลายวิธี เช่น การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต เป็นต้น
- 4) การติดตามผล [Follow up Studies] เป็นการติดตามผลงาน หรือการให้ผู้เรียนได้ประเมินข้อดี และข้อจำกัดของรายวิชาว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างไร

3. แนวคิดการประเมินของอัลคิน [Alkin's Concept of Evaluation] การประเมินคือกระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ ซึ่งได้จำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน 5 ส่วน ได้แก่

- 1) การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการเป็นการประเมินก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 2) การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 3) การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากหรือน้อย เพียงใด
- 4) การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทาง หรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินเพื่อรับรองผลงาน ชูขบ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อทำการตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการและประมวลผลข้อเสนอแนะ เพื่อรับรอง ปรับเปลี่ยน ชูขบหรือขยายโครงการ

อัลคิน ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมิน เพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของโครงการแต่ยังขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

4. แนวคิดการประเมินของโพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) การประเมินในความหมายของโพรวัส เป็นการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติ

ที่เกิดขึ้นตรงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้จำแนกขั้นตอน การประเมินเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การบรรยายโครงการ เพื่อศึกษารายละเอียดของโครงการที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต
- 2) การประเมินการดำเนินการของโครงการ เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินการของโครงการเป็นอย่างไร และมีอะไรบ้างที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ
- 3) การประเมินกระบวนการของโครงการเพื่อตรวจสอบการดำเนินการของโครงการว่าได้รับบรรลุจุดหมายในแต่ละส่วนมากน้อยเพียงใด
- 4) การประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตที่เกิดขึ้นตามจุดหมายของโครงการ
- 5) การประเมินค่าใช้จ่ายและผลกำไร เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับว่ามีความสมเหตุสมผลกันมากน้อยเพียงใด

ส่วนกรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิด ที่ผู้เขียนได้ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” ของสตัฟเฟิลบีม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่มีเนื้อหา ดังนี้

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท โดยรูปแบบการประเมิน เรียกว่า รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ซึ่งอักษรแต่ละตัวมีรายละเอียดดังนี้

Context Evaluation : C การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

Input Evaluation : I การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการดำเนินการ เช่น นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

Process Evaluation : P การประเมินกระบวนการของระบบเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการในการนำมาพัฒนาแก้ไข เช่น การทำบัญชีการคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ เป็นต้น

Product Evaluation : P การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ เช่น จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ ข้อเสนอของกองทุน เป็นต้น

1.4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบข้อมูล

1.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร คือ สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในที่นี้ได้แก่สมาชิกของหมู่บ้านตะโก ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น กลุ่มของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้าน เป็นต้น

1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มหรือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เช่น การสุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการร้อยละ 50 ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำกรอบข้อมูลมาพิจารณาและหาคำตอบว่าจะหาคำตอบได้จากใคร ถ้ามหาผู้ให้ข้อมูลก็ค้น ก็กลุ่ม มีวิธีการได้ข้อมูลมาอย่างไร และจะบันทึกข้อมูลในรูปแบบใด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่ม ซึ่งผู้เขียนได้เลือกใช้เครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากการประเมินโครงการเป็นการศึกษาประชาชนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมที่ผู้เขียนเลือกใช้ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการประเมินโครงการจะแบ่งออกได้ 2 ชนิดคือ

- 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) คือข้อมูลที่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ เช่น จำนวนผู้กู้เงินกองทุน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนประชากรในหมู่บ้าน รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นต้น
- 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือลักษณะ
- 3) ที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณได้ ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นทัศนคติ เช่น ความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนเงินล้าน ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน ทัศนคติที่มีต่อการติดตามของบัณฑิตกองทุน เป็นต้น

3.2 แหล่งข้อมูล สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในชุมชน โดยจำแนกแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

- 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นข้อมูลที่สามารถหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชาวบ้านในเรื่องต่าง ๆ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หรือการสังเกต เป็นต้น
- 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มีการได้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารต่าง ๆ ของกองทุน กฎระเบียบของกองทุน จากการเก็บรวบรวมและทำขึ้นของคณะกรรมการกองทุน ข้อมูลมือสองจากสถานีอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน เช่น จปฐ. กชช.2 ค แผนที่หมู่บ้าน เป็นต้น

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้เขียนได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินผลและนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงกับผู้ที่ต้องการประเมิน ซึ่งก็คือชาวบ้านในหมู่บ้านตะโก โดยมีประเด็นที่ดัดขึ้นมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และจะมีแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ เป็นเกณฑ์หลักในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลโดยจะมี บร. ต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

บร. 1 สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ในการศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน

บร. 2 สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวที่มีอยู่ เพื่อเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

บร. 3 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนเงินล้านทุกคน ผู้นำชุมชน และประชาชนโดยทั่วไป เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร. 4 สัมภาษณ์กรรมการกองทุน และศึกษาจากเอกสารกองทุนเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านตะโก

บร. 9 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้าราชการในชุมชน และสมาชิกในหมู่บ้าน เรื่องทัศนคติและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน

บร. 11 สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและจากเอกสารกองทุน เกี่ยวกับการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินการของผู้กู้

2) การสังเกต (Observation)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทราบข้อมูล ซึ่งก็คือประชาชนในหมู่บ้าน เช่น สังเกตสภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน ความสามัคคีของคนในหมู่บ้านจากการเข้าร่วมประชุม การร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของคนในหมู่บ้านตะโก

3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยการนำข้อมูลจากแบบรายงานเช่น ในบร. 2 แล้วให้สมาชิกในชุมชนตอบคำถามตามความคิด ความรู้สึก เป็นการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านตะโกจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดในหมู่บ้าน แล้วสรุปในบร. 7

4) การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ข้าราชการในหมู่บ้าน หรือผู้มีความรู้และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา และจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว เช่น ข้อมูลจากศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล จากสถานีอนามัย วัด โรงเรียน เป็นต้น

5) การจัดเวทีประชาคม เพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในหมู่บ้านและระดับตำบล โดยมีแบบรายงาน หรือ บร.ต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนด ได้แก่

บร. 5 จัดเวทีเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีกรรมการกองทุน ผู้นำหมู่บ้าน มาเข้าร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน ปัญหาต่าง ๆ

บร. 6 จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่ผู้เงินและมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกัน ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน

บร.8 จัดทำแผนโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีบัณฑิตกองทุนในตำบลทุกหมู่บ้านช่วยกันวิเคราะห์จัดทำแผนงาน โครงการทำธุรกิจชุมชนที่เหมาะสมในตำบลที่ปฏิบัติงาน

บร.12 จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทระดับตำบล โดยมีผู้นำชุมชนทางการและไม่เป็นทางการทุกหมู่บ้านในตำบล เข้าร่วม

6) วิธีอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การทำแผนที่ การถ่ายภาพ การจดบันทึก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อความสะดวก

รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าใจ แปลความหมายและสรุปความ มีแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คือ อธิบายเหตุผลจากข้อมูลที่รวบรวมเพื่อสรุปว่า การดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์อย่างไร โดยวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีต่าง ๆ นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ โดยพิจารณาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและหาคำตอบ และการใช้เครื่องมือ เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์กับแหล่งข้อมูล เช่น กรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ให้สอดคล้องกัน

2) จัดประเภทและแยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูล โดยแยกตามหมวดตัวชี้วัด แยกตามกรอบข้อมูล และตามคำถามหลัก

3) เปรียบเทียบข้อมูลกับตัวชี้วัดและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลการดำเนินงานเชิงปริมาณและคุณภาพ

4) วิเคราะห์ภาพรวมโครงการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม

5) รวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

4.2 การนำเสนอข้อมูล

เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการเก็บรวบรวมออกมาอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อให้เกิดความสะดวก และประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการทำการศึกษา หรือใช้เป็นแหล่งข้อมูลโดยการรวบรวมเป็นรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการของกองทุนหมู่บ้านตะโก ซึ่งก็คือผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำส่งในลักษณะของสารนิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

4. ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาทพร้อมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

2. หลักการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ดังนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
- 4) ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่นๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

3. วัตถุประสงค์

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

- ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”
- ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป
- ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องถิ่นพิเศษและชุมชนอื่นตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขาธิการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรี

แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วเมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

- 4) กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และ
แนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และ
จัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) อกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือ
ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้
พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติ
งานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือ
ปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอก
เวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน
ให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ
คณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมวินิจฉัยชี้ขาด
ของที่ประชุมคณะกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้
ได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่
ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะ
อนุกรรมการ

- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการใน ส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน”

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.1) มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

- (1) เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- (2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้านการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- (6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนดโทษหรือการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
- (7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- (8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- (9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ(4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.2) นั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่

- 1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2) จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 3) อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 4) ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 5) รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชนต่อครัวเรือน ต่อปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม เพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 2) วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 3) วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
- 5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเองแล้วเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวน เท่าใด
- 6) รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

- 1) ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงาน ของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 2) ระเบียบข้อบังคับมีข้อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ คือ ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ การรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการ การกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้ การจัดทำบัญชีของกองทุน แล้วหรือไม่
- 3) วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยผู้ใด

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

- 1) จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบันมีจำนวนเท่าใด
- 2) ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง มีสมาชิกแล้วเท่าใด
- 3) จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน ในรูปของการ ถือหุ้่น/ การออม/ ค่าธรรมเนียม/ เงินบริจาค หรือให้เปล่า ในปัจจุบันนี้
- 4) การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
- 5) หมู่บ้าน/ชุมชน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน/ชุมชน หรือ เครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน/ชุมชนหรือไม่

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการ สนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) วิธีการในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ให้มีการกระจายผล ประโยชน์อย่างทั่วถึง
- 2) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ให้มีการหมุนเวียนอย่าง ต่อเนื่อง
- 3) กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองจะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมใดบ้าง
- 4) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
- 5) วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
- 6) วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- 7) วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และ ดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา
- 8) แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 9) ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 10) การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน/ชุมชน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนเงินล้าน บ้านตะโก หมู่ที่ 7 เพื่อให้การบริหารการ ดำเนินการจัดการกองทุนหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา เป็นไปตามแนวทางของระเบียบ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัย การอดออม เสียสละ

เชื้ออาหารและเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมของหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตะโก ไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 23 หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ให้ประชาชนด้วยวิธีการถือหุ้น
 - 2.3 เพื่อให้บริการเงินแก่สมาชิกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
 - 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 5 ประการ คือ
 - 2.4.1 เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - 2.4.2 เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - 2.4.3 เป็นคนไม่มัวเมาในอบาขมขุ่นทุกชนิด
 - 2.4.4 เป็นคนรู้จักสามัคคี
 - 2.4.5 เป็นคนเสียสละเพื่อส่วนรวม
 - 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 5 ประการ คือ
 - 2.5.1 เป็นคนตั้งใจ ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 - 2.5.2 เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาเป็น
 - 2.5.3 เป็นคนขยันการทำงานและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
 - 2.5.4 เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน
 - 2.5.5 เป็นคนมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์
3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้
 - 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - 3.2 เงินกู้ยืม
 - 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 - 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - 3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
 - 3.6 เงินค่าหุ้น
 - 3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
 - 3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 4.1 เป็นผู้พำนัก มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านตะโก และพักอาศัยอยู่ระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 4.2 เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4.4 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- 4.5 อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ
- 4.6 มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
- 4.7 มีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไป

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

- 5.1.1 ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ โดยสามารถสมัครสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- 5.1.2 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อกำหนดข้างต้นและ เห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายใน สามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 6.1 ตาย
- 6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 6.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- 6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุน ไม่ว่าด้วยประการใด
- 6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

6.8 มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงตามข้อกำหนด

สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาวะผูกพันใด ๆ กับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้ โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่ม และหรือองค์กรชุมชนเป็นราย ๆ ละ 20 บาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 และต้องชำระภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน

หุ้น ๆ หนึ่ง มีมูลค่าหุ้นละ 50 บาท สมาชิกแรกเข้าตามข้อ 7 จะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มค่าหุ้นได้ปีละ หนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้นโดยใช้เงิน

เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือน ๆ ละเท่า ๆ กันในวงเงินไม่ต่ำกว่าสิบบาท และสูงสุดไม่เกินห้าร้อยบาทต่อเดือน ทุกวันที่ 25 ของเดือนและสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากสัจจะได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีพร้อมกันนี้สมาชิกถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

เงินรับฝาก สมาชิกสามารถนำเงินมาฝากไว้กับกองทุนได้ในวงเงินสูงสุด ไม่เกินรายละห้าพันบาท โดยสามารถฝากได้ไม่จำกัดจำนวนในหนึ่งเดือนและจะถอนได้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อเดือน โดยจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18 (3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดย

ระบุดัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่ กำหนดไว้ ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ถูกเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุน ในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจาร์ิต ประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาด หรือค้างชำระเว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิก หรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

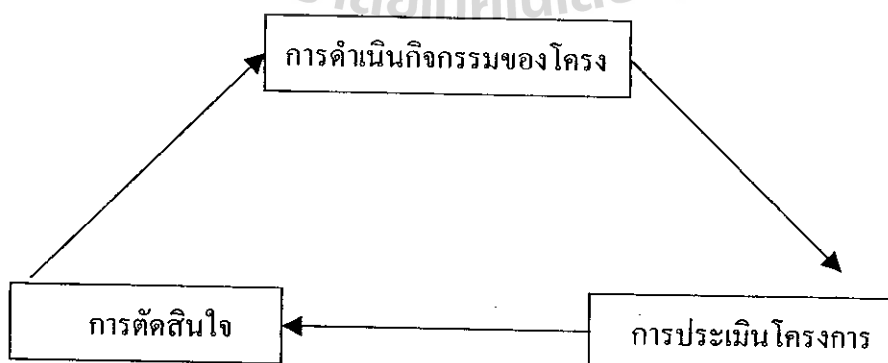
ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อลงมติให้ผู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพ ในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีพฟ์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตฟเฟิลบีม

สตฟเฟิลบีมได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เพื่อที่จะให้การดำเนินการในช่วงต่อไปได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับ ประเด็นที่ประเมินได้ดังนี้

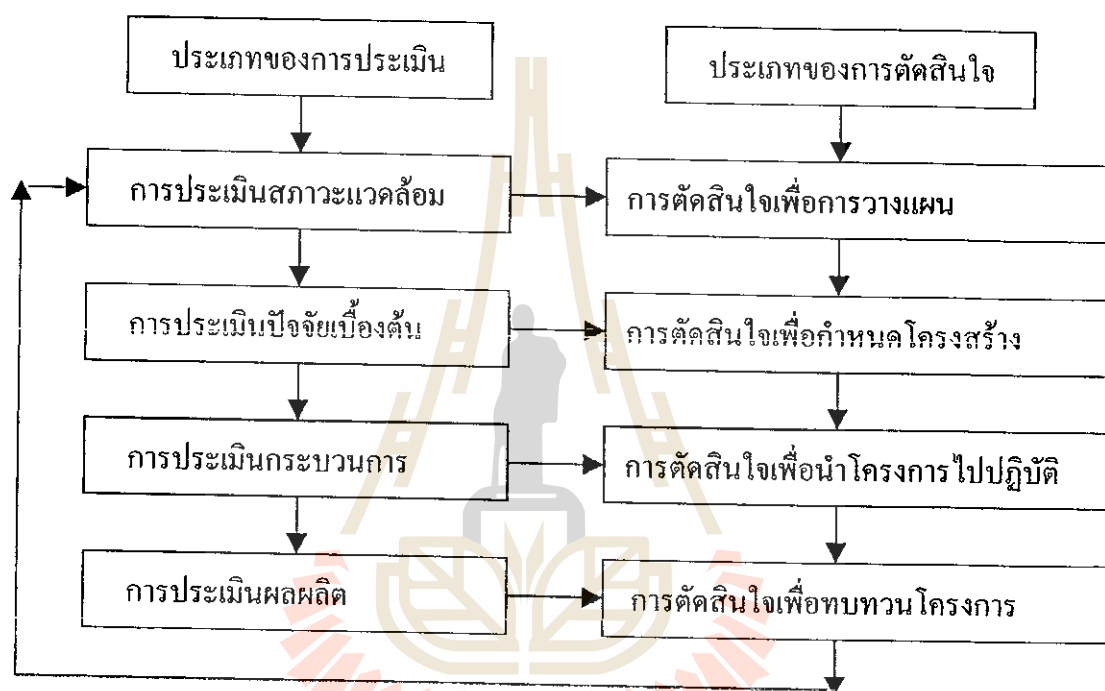
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นขั้นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

2. รูปแบบการประเมินแบบ ชิฟฟ์โมเดล

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์โมเดล

สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับให้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐานในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ชิฟฟ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน และชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอื่น ๆ เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของการทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยจัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางหนึ่ง

8.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต
2. เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผลวิสัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
4. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต ให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
5. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

8.2 เป้าหมาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 74,881 กองทุน
2. ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการ จำนวน 74,881 คน
3. มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุน รวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

8.3 การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

1. ดัชนีวัดผลสำเร็จของโครงการ
 - 1) จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่
 - 2) จำนวนบัณฑิตว่างงานมีรายได้
 - 3) จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ
 - 4) จำนวนการรายงานผลความก้าวหน้า นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. กลไกการติดตามประเมินผล

1) มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลและส่งเสริมโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ จากนักศึกษาที่ได้รับทุนทุก ๆ 15 วัน และ 1 เดือน เพื่อรายงานความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรคของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือน ของคณะกรรมการส่วนกลาง และคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ผลประโยชน์ของโครงการ

1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรมโดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท จำนวนผู้รับทุน 74,881 คน ซึ่งทำให้ในแต่ละเดือนมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนั้น ยังมีค่าบริหารจัดการ มีการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะ ๆ ทุก 15 วัน 1 เดือน และ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชน อันเป็นเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่องอื่น ๆ อีกมาก

2) ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนมีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสได้รับการจ้างงาน จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะรายกรณี บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ได้ ข้อมูลที่ต้องการและเหมาะสมกับการดำเนินการประเมินโครงการ โดยในบทนี้จะมีวิธีการดำเนินการประเมินโครงการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

1.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งมีนักประเมินได้มีการประเมินในรูปแบบนี้ เช่น สเตก สตรีฟเวน รวมทั้งสตัฟเฟิลบีมก็เป็นการประเมินเชิงระบบเช่นกัน ซึ่งตรงกับ ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ประกอบด้วย การประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 2) การประเมินปัจจัย (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการ กองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้รู้)
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้รู้)

- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้กู้)

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

การประเมินจะต้องเกี่ยวข้องกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ สามารถสรุปสิ่งที่ต้องการประเมินจากการวัดที่ต้องอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ ในการวัดและการตัดสินใจตามจุดประสงค์และตัวชี้วัดได้ดังนี้

1) การประเมินเพื่อตัดสินใจให้เงินกองทุน

- จุดประสงค์ → ความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอและความเข้มแข็งของชุมชน
 การวัด → การพิจารณาโครงการที่ให้ชุมชนนำเสนอ และพิจารณาโครงการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้
 การตัดสินใจ → โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ๆ ควรได้รับอนุมัติเงินกองทุนหรือไม่

2) การประเมินการดำเนินการของโครงการ

- จุดประสงค์ → เพื่อกำกับติดตามและเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 การวัด → ให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และ ประเมินโครงการเป็นผู้เก็บข้อมูล
 การตัดสินใจ → จากข้อมูลที่นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมมาจะทำให้ทราบว่าการดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่

3) การประเมินผลสรุปโครงการ

- จุดประสงค์ → เพื่อการตัดสินใจผลการดำเนินการของโครงการ
 การวัด → ให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และประเมินโครงการเป็นผู้เก็บข้อมูลตามแบบรายงาน (บร.) ทั้งผลสำเร็จและผลกระทบของโครงการ
 การตัดสินใจ → ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมของแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบว่าควรยกเลิกหรือสนับสนุนโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน และในที่นี้ประชากรที่ต้องทำการประเมิน ได้แก่ สมาชิกหรือชาวบ้านทั้งหมดของหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน คน 52 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลา และงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมินโครงการนี้มีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ ได้แก่

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	15	คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด	48	คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	46	คน
- ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ		
- ประชากรในหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน		

2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้กับประชากรที่มีลักษณะของการให้ข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม โดยเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มหรือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เช่น การสุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการจำนวน ร้อยละ 50 ของคณะกรรมการทั้งหมด หรือการเลือกสอบถามกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์จากกลุ่มอาชีพทั้งหมดของผู้ที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน

ตัวแปร หมายถึง สิ่งที่ทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบในประเด็นต่าง ๆ อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างและคุณลักษณะของสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งต้องทำการค้นหาตัวแปรเพื่อที่จะนำมาสร้างตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับประเด็นการประเมิน

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ตัวชี้วัดจะมีทั้งที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และแสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมินแบบชีพชีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย

1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator : C) หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของระบบกองทุนหมู่บ้านซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร.1 โดยมีแหล่งข้อมูลและมีวิธีการเก็บข้อมูลดัง ต่อไปนี้

- 1.1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ และข้อมูลมือสอง โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 และการศึกษาจากเอกสาร
- 1.2) สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากเอกสารหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน แผนที่หมู่บ้าน และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์
- 1.3) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน สถานีอนามัยตำบล โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 และการสังเกต
- 1.4) วัฒนธรรมประเพณี มีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส และชาวบ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 และการสังเกต
- 1.5) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน และหมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 และการสังเกต
- 1.6) ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 และการสังเกต
- 1.7) โครงการพัฒนาที่ผ่านมา แหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลมือสองที่บันทึกไว้แล้ว โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร และการสังเกต
- 1.8) ความเข้มแข็งของชุมชน แหล่งข้อมูลจากชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2
- 1.9) อาชีพเดิม แหล่งข้อมูลจะเป็นสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม
- 1.10) สมาชิกในครอบครัว แหล่งข้อมูลจาก สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม
- 1.11) สภาพการอยู่อาศัย แหล่งข้อมูลจะเป็นสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกต
- 1.12) รายได้ของครอบครัวแหล่งข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม

- 1.13) หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุนของสมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติ
เงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม

1) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator : I) ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
ประกอบด้วยตัวแปร ซึ่งมีแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1) นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ มีแหล่งข้อมูลจากระเบียบสำนักนายกฯ
และ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดย
การศึกษาจากเอกสาร
- 2.2) การประชาสัมพันธ์ว่าชาวสารมาแบบไหนใช้สื่อแบบใด ซึ่งมีแหล่งข้อมูล
จากผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจากที่ทำการกองทุน
หมู่บ้าน และเอกสาร ประชาสัมพันธ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต
และศึกษาจากเอกสาร
- 2.3) คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลจากพัฒนาชุมชน คณะ
กรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร
- 2.4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้านและระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1
และศึกษาจากเอกสาร
- 2.5) การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะกรรมการ
กองทุน หมู่บ้านและชาวบ้าน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ส่วนราชการ ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ
บร.3 ,บร.9 และการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2.6) เงินกองทุน 1 ล้านบาท ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยการ
สัมภาษณ์
- 2.7) เงินทุนสะสมอื่นๆ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยการ
สัมภาษณ์ และ ศึกษาจากเอกสาร
- 2.8) บัณฑิตกองทุน แหล่งข้อมูลจากบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน และคู่มือนักศึกษา
โดยการศึกษาตนเองและศึกษาจากเอกสาร
- 2.9) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติ
เงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

- 2.10) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม
- 2.11) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
- 2.12) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์
- 2.13) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม
- 2.14) จำนวนแรงงาน จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม

2) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator : P) ประกอบไปด้วยตัวแปรซึ่งมีแหล่งข้อมูล และวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากคณะกรรมการ สมาชิก และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 และสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
- 3.2) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์
- 3.2) ระบบบัญชีกองทุน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุน โดยสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร
- 3.3) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 สัมภาษณ์จากคณะกรรมการและศึกษาจากเอกสาร
- 3.4) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและเอกสารโครงการขอกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร
- 3.5) การส่งเสริมการใช้เงินกู้ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ และชาวบ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์
- 3.6) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์

- 3.7) การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน โดยทำการศึกษาจากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ รวมทั้งโดยวิธีการสัมภาษณ์จากสมาชิกกองทุน และศึกษาจากเอกสารของกองทุนหมู่บ้าน
- 3.8) การจัดสรรประโยชน์ มีวิธีการศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน และโดยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารของกองทุนหมู่บ้าน
- 3.9) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน ศึกษาจากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ และชาวบ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดกลุ่มเสวนาและการจัดเวทีประชาคม

3) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator : P) ประกอบไปด้วยตัวแปรซึ่งมีแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

- 4.1) การใช้จ่ายเงินกู้ ศึกษาจากสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ บัญชีการใช้จ่ายเงิน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 ศึกษาจากเอกสาร และวิธีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่นำเงินกู้ไปประกอบกิจกรรมที่ขอเสนอกู้เงินกองทุน
- 4.2) จำนวนสมาชิกกองทุน โดยการศึกษาจากเอกสารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4.3) จำนวนผู้ได้เงินกู้ โดยทำการศึกษาจากเอกสารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4.4) ยอดเงินที่ให้กู้ โดยทำการศึกษาจากเอกสารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4.5) จำนวนผู้ชำระตามกำหนด ศึกษาได้จากเอกสารกองทุนและจากคณะกรรมการกองทุน ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีจำนวนผู้ชำระตามกำหนดเนื่องจากยังไม่ถึงกำหนดชำระ
- 4.6) ยอดเงินชำระตามกำหนด ศึกษาได้จากเอกสารกองทุนและจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็ยังไม่ได้ถึงกำหนดชำระจึงไม่มียอดเงินชำระตามกำหนด

- 3) แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ เป็นการสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เช่น ในเอกสารบร. 2 ที่สอบถามเกี่ยวกับตัวชี้วัด ความเข้มแข็งในชุมชนหรือในบร.11 ซึ่งเป็นแบบสอบถามจากกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน จากหมู่บ้าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นการประเมินโครงการ ซึ่ง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลข และเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะ ของข้อมูลให้เป็นข้อความ โดยมีวิธีการดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงกับผู้ที่ต้องการประเมิน ซึ่งก็คือชาวบ้านในหมู่บ้าน ตะโก โดยมีประเด็นที่ดัดขึ้นมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และจะมีแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ เป็นเกณฑ์หลักในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล โดยจะมี บร.ต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

- บร. 1 สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ในการศึกษาบริบทชุมชน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน
- บร. 2 สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย จำนวนร้อยละ 50 ของจำนวน ครอบครัวที่มีอยู่ เพื่อเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- บร. 3 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนเงินล้านทุกคน ผู้นำชุมชน และประชาชน โดยทั่วไปเพื่อศึกษาความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง
- บร. 4 สัมภาษณ์กรรมการกองทุน และศึกษาจากเอกสารกองทุนเกี่ยวกับข้อมูล ต่างๆ ของ กองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านตะโก
- บร. 9 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้าราชการในชุมชน และสมาชิกในหมู่บ้าน เรื่องทัศนคติและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน
- บร. 11 สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและจากเอกสารกองทุน เกี่ยวกับ การนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินการของผู้กู้

- 4.7) ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน ศึกษาจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชาวบ้าน และผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากเอกสารของแบบรายงาน (บร. 2)
- 4.8) การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ ทำการศึกษาจากการสัมภาษณ์โดยใช้ บร.11 เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์
- 4.9) ความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยการสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน (บร.) และการสังเกต
- 4.10) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากการสัมภาษณ์จาก บร. 2
- 4.11) ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ ศึกษาได้จากการสังเกตความเปลี่ยนแปลงภายในหมู่บ้าน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่เลือกใช้ในการประเมินครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่แบ่งตามลักษณะการใช้งาน คือ เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากการประเมินครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งไม่มีเครื่องมือใด ๆ วัดค่าออกมาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จึงมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการประเมิน โดยมีแบบรายงานต่าง ๆ (บร.1 – บร.12) เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือที่จะต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งก็คือผู้เขียนเองต้องทำการหาข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้หู และตาในการสังเกตของผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตจากพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ โดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้สีกตัว แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลจากการสังเกตไว้เพื่อนำมาสรุปผล
- 2) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเก็บข้อมูลรูปแบบหนึ่งโดยการสนทนา สอบถามกับผู้ที่สามารถให้ข้อมูลตามที่ต้องการได้ โดยมีแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ เป็นแนวทางหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ในหมู่บ้าน และเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวของผู้กู้เอง

- 3) แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ เป็นการสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เช่น ในเอกสารบรร. 2 ที่สอบถามเกี่ยวกับตัวชี้วัด ความเข้มแข็งในชุมชนหรือในบรร.11 ซึ่งเป็นแบบสอบถามจากกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน จากหมู่บ้าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นการประเมินโครงการ ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลข และเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลให้เป็นข้อความ โดยมีวิธีการดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงกับผู้ที่ต้องการประเมิน ซึ่งก็คือชาวบ้านในหมู่บ้าน ตะโก โดยมีประเด็นที่ตั้งขึ้นมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และจะมีแบบรายงาน (บรร.) ต่างๆ เป็นเกณฑ์หลักในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลโดยจะมี บรร.ต่างๆที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

- บรร. 1 สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ในการศึกษาบริบทชุมชน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน
- บรร. 2 สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย จำนวนร้อยละ 50 ของจำนวน ครอบครัวที่มีอยู่ เพื่อเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- บรร. 3 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนเงินล้านทุกคน ผู้นำชุมชน และประชาชน โดยทั่วไปเพื่อศึกษาความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บรร. 4 สัมภาษณ์กรรมการกองทุน และศึกษาจากเอกสารกองทุนเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ของ กองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านตะ โก
- บรร. 9 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้าราชการในชุมชน และสมาชิกในหมู่บ้าน เรื่องทัศนคติและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน
- บรร. 11 สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและจากเอกสารกองทุน เกี่ยวกับ การนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินการของผู้กู้

2) การสังเกต (Observation)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายโดยไม่ต้องการให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เพื่อที่ต้องการทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน ซึ่งสิ่งที่สังเกต ได้แก่ประชาชนในหมู่บ้านตะโก เช่น สังเกตสภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน จากการเข้าร่วมประชุม การร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของคนในหมู่บ้านตะโกในวันสำคัญหรือกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น

3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยการนำข้อมูลจากแบบรายงาน เช่น ในบร. 2 แล้วให้สมาชิกในชุมชนตอบคำถามตามความคิด ความรู้สึก เป็นการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อที่จะทราบทัศนคติของชาวบ้านที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านตะโก โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านตะโกจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดในหมู่บ้าน แล้วสรุปในบร. 7

4) การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่างๆ

โดยทำการศึกษาทั้งที่เป็นบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ช่างราชการ ในหมู่บ้าน หรือผู้มีความรู้และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา และจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว เช่น ข้อมูลจากศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลจากสถานีอนามัย วัด โรงเรียน เป็นต้น

5) การจัดเวทีประชาคม

เพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในหมู่บ้านและระดับตำบล โดยมีแบบรายงานหรือบร. ต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนด ได้แก่

บร. 5 จัดเวทีเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีกรรมการกองทุน ผู้นำหมู่บ้านมาเข้าร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน ปัญหาต่าง ๆ

บร. 6 จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินและมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกัน ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน

บร.8 จัดทำแผนโครงการเสริมธุรกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีบัณฑิต
กองทุนใน ตำบลทุกหมู่บ้านช่วยกันวิเคราะห์จัดทำแผนงาน โครงการทำ
ธุรกิจชุมชนที่เหมาะสมในตำบลที่ปฏิบัติงาน

บร.12 จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทระดับตำบล โดยมีผู้นำชุมชนทางการและ
ไม่เป็นทางการทุกหมู่บ้านในตำบล เข้าร่วม

6) วิธีอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การทำแผนที่ การถ่ายภาพ การจดบันทึก
เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัด
ให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งมีทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล
เชิงปริมาณ ที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
ที่เป็นข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ แล้วสรุปผลนำไปใช้ในประเด็นที่
ต้องการ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- 1) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีต่าง ๆ นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความ
สมบูรณ์ โดยพิจารณาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและหาคำตอบ และ
การใช้เครื่องมือ เช่นการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ กับแหล่งข้อมูล เช่น
กรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ให้สอดคล้องกัน
- 2) จัดประเภทและแยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการเชื่อมโยง
ข้อมูล โดยแยกตามหมวดตัวชี้วัด แยกตามกรอบข้อมูล และตามคำถามหลัก
- 3) เปรียบเทียบข้อมูลกับตัวชี้วัดและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลการดำเนิน
งานเชิงปริมาณและคุณภาพ
- 4) วิเคราะห์ภาพรวมโครงการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม
- 5) รวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพ โมเดล เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ การรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ
เพียงใด

5.2 เพื่อทราบว่ายังมีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านตะโก

5.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

5.4 เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสถานะแวดล้อมในชุมชน

5.5 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

จากรายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ(สสช.) ในเรื่องของความยากจนของประเทศสรุปได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมกับภาวะความยากจนของประชากรไทย โดยใช้ข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่าจากเส้นความยากจนในปี 2541 โดยเฉลี่ยประมาณ 911 บาทต่อคนต่อเดือนนั้นจะมีจำนวนประชากรซึ่งจัดว่ายากจน เนื่องจากมีรายได้น้อยกว่าเส้นความยากจน ประมาณ 7.9 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 12.9 ของประชากรทั้งประเทศ

2) ในช่วงปี 2531 – 2539 จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจนมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ จากจำนวน 17.9 ล้านคนหรือร้อยละ 32.6 ของประชากรทั้งสิ้น ในปี 2531 เป็น 6.8 ล้านคนหรือร้อยละ 11.4 ในปี แต่หลังจากนั้นในปี 2541 จำนวนและสัดส่วนคนจนได้เพิ่มขึ้นเป็น 7.9 ล้านคนหรือร้อยละ 12.9 ของประชากรทั้งสิ้น

3) พื้นที่ที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแม้ว่าสัดส่วนของคนจนในภาคนี้ได้ลดลงตามลำดับ ในช่วงปี 2531 – 2539 เช่นเดียวกับภาคอื่น แต่สัดส่วนของคนจนในภาคนี้ รวมทั้งในภาคใต้และภาคกลางได้เพิ่มขึ้นในปี 2541 ในขณะที่สัดส่วนของคนจนในภาคเหนือมีแนวโน้มลดลง ส่วนกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพมหานครนั้น สัดส่วนของคนจนในปี 2541 ยังอยู่ในระดับเดียวกับปี 2539

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนประกอบสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนา SMEs ในประเทศไทยได้แก่

1) วิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล

2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองและการตลาดและ

3) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่และในทุก ๆ ภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นได้

กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ประกอบด้วย มาตรการ ดังต่อไปนี้

7.4) จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุน และรวมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด คาดว่าในปี 2545 นี้ ประเทศไทยจะมีดุลการค้าเกินดุล ประมาณ 2.22 – 2.55 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอาจจะลดลงจากปี 2544 ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัด คงจะอยู่ที่ประมาณ 5.9 – 6.2 พันล้านดอลลาร์ฯ โดยลดลงจากปีก่อนหน้าเช่นเดียวกัน สำหรับในปี 2546 การขยายตัวของการนำเข้าและการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศ จะส่งผลให้ฐานะการเกินดุลทั้งสอง มีแนวโน้มที่จะลดลงไปอีกจากปี 2545 โดยการเกินดุลการค้าอาจจะเหลือเพียง 1.1 – 1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอาจจะอยู่ที่ประมาณ 4.8 พันล้านดอลลาร์ฯ เท่านั้น ทุนสำรองระหว่างประเทศ คาดว่าจะอยู่ที่ 33.8 - 34.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2545 เมื่อเทียบกับ 33.0 พันล้านดอลลาร์ฯ ณ สิ้น ธ.ค.2544 ทั้งฐานะการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ในขณะที่เงินทุนไหลออกสุทธิชะลอลง ซึ่งส่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศไทยมีฐานะเกินดุล (คาดว่าประมาณ 708 – 1,036 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ส่วนในปี 2546 คาดว่า การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน จะส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศขยับเพิ่มขึ้นอีกจากปี 2545 เป็นประมาณ 34.5 – 34.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2546

1.1.4 ภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในด้านเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สรุปได้ดังนี้

1. รายได้ของครัวเรือนและแหล่งที่มาของรายได้ ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 12,729 บาทต่อครัวเรือน โดยมีแหล่งที่มาจากค่าแรงและเงินเดือนประมาณร้อยละ 42 กำไรจากการประกอบธุรกิจนอกภาคเกษตรประมาณร้อยละ 19 กำไรจากการประกอบธุรกิจภาคเกษตรประมาณร้อยละ 9 และมาจากแหล่งรายได้อื่น ๆ ประมาณร้อยละ 30

2. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและประเภทของค่าใช้จ่าย ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,228 บาทต่อครัวเรือน โดยมีสัดส่วนของรายจ่ายด้านอาหารและเครื่องคั้มประมาณร้อยละ 36 รองลงมาเป็นหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน

3. รายได้ ค่าใช้จ่าย ของครอบครัว ซึ่งครัวเรือนทุกภาคของประเทศมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงกว่ารายจ่าย ทั้งนี้ครัวเรือนในภาคต่าง ๆ มีสัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้อยู่ระหว่างร้อยละ 75.9 – 85.9 ของรายได้ของครัวเรือนในแต่ละภาค

4.4) จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs สนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs

4.5) เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงิน

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

มีมาตรการสำคัญที่ต้องดำเนินการได้แก่

5.1) เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs

5.2) พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและบริหารเพื่อสร้างความเสียเปรียบของ SMEs

5.3) ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร

5.4) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า

5.5) ยกย่องขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs ส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่าง ๆ

5.6) ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

6.1) บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์

6.2) ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจทาง

ธุรกิจ

6.3) ยกย่องขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยเป็นทางการได้

6.4) ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

7.1) ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มอุตสาหกรรมรวม

7.2) พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจร

7.3) ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ขยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.1) พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการ
การส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.2) จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ
- 1.3) สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย และใช้ความเหมาะสมกับ
ธุรกิจไทย
- 1.4) สนับสนุนการยกระดับคุณภาพของสินค้า SMEs มาตรฐานสากล
- 1.5) พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs

มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 2.1) ป้อนเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิมให้พร้อม
- 2.2) เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความ
ต้องการของ SMEs
- 2.3) เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- 2.4) ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs

มีมาตรการสำคัญที่ต้องดำเนินการ ได้แก่

- 3.1) ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาส
- 3.2) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่
- 3.3) เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก
- 3.4) ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและการสร้างกลไกเสริมทาง

SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 4.1) ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ
- 4.2) พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs
- 4.3) จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

4. การกระจายรายได้ของครัวเรือน ในการศึกษาการกระจายรายได้ของครัวเรือน แบ่งครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มคนจนที่สุด ครัวเรือนกลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มที่รวยที่สุดพบว่า ครัวเรือนกลุ่มที่ 1 มีส่วนแบ่งของรายได้ประจำเพียง ร้อยละ 5.3 ของรายได้ประจำของครัวเรือนทั้งสิ้นทั่วประเทศ ในขณะที่ครัวเรือนกลุ่มที่ 5 มีส่วนแบ่งรายได้ประจำถึงร้อยละ 51.6 หรือคิดเป็น 9.7 เท่าของรายได้ของครัวเรือนกลุ่มที่ 1

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยรวมลดลง หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งนี้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขโดยรวมก่อนวิกฤตอยู่ที่ระดับ 77.1% ช่วงวิกฤตลดลง เหลือ 71.3% หลังวิกฤตดัชนีขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ระดับ 72.1% ส่วนการว่างงานและความไม่มั่นคงในการทำงานมีผลกระทบต่อการอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด โดยดัชนีการทำงานในช่วงก่อนวิกฤต อยู่ในระดับ 79.8% ช่วงวิกฤตเหลือเพียง 38.4% และหลังวิกฤตเพิ่มเป็น 50.3% ขณะที่ความยากจนและการกระจายรายได้ ช่วงก่อนวิกฤตอยู่ที่ 83% ช่วงวิกฤต 77.6% และหลังวิกฤตลดลงเหลือ 73.4% ส่วนอัตราการว่างงาน ช่วงก่อนวิกฤตในปี 2539 มีอัตราว่างงานเฉลี่ยเพียง 1.5% หรือ 4.9 แสนคน ช่วงเกิดวิกฤตในปี 2541 ส่งผลให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็น 4.4% หรือ 1.41 ล้านคน ส่วนการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี 2535 เฉลี่ย 6.1 ปี เพิ่มขึ้น 7.8 ปีในปี 2543

สำหรับเรื่องหนี้สิน จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีหนี้คิดเป็น 124,330 บาท สูงกว่าปี 2541 ร้อยละ 0.9 โดยครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2541 ในอัตราร้อยละถึง 17.6 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ในอัตราร้อยละ 9.6 และ 2.2 ตามลำดับ ขณะที่หนี้สินของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ และภาคกลาง ลดลงในอัตราร้อยละ 1.4 และ 5.9 ตามลำดับ

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

หมู่บ้านในชนบทนั้นมีปัญหาหนักหน่วงที่ทับถมชีวิตชาวบ้านตั้งแต่เรื่องการทำมาหากิน ความแห้งแล้งจากการที่ฝนไม่ตก ดินเค็ม การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร กลายเป็นการต้องกู้หนี้ยืมสินซื้อข้าวกิน ซื้อปุ๋ย ซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อได้ผลผลิตมาบ้างก็ขายได้ในราคาไม่คุ้มทุนที่ลงทุนไปรายรับไม่พอกับรายจ่าย เกิดการอพยพออกจากหมู่บ้านเข้าเมืองมากขึ้นความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ในปัจจุบันนี้จะมีให้เห็นในหลายพื้นที่ ซึ่งเกิดมาจากปัญหาดังนี้

- 1) ปัญหาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน การที่กองทุนต่าง ๆ หรือการช่วยเหลือจากรัฐ ถูกทำให้เป็นเรื่องของ “เงิน” อย่างเดียวมีจุดเน้นที่กำไร
- 2) ชาวบ้านยังไม่เห็นความสำคัญ หรือความจำเป็นในการจัดตั้งว่าจะมีประโยชน์อย่างไร และถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐเร่งรัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาให้ได้การที่ผลักดันชาวบ้านมากเกินไปโดยที่ชาวบ้านขาดความรู้ ความเข้าใจ จึงไม่เห็นความสำคัญจากการที่มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน ทำให้ผลที่เกิดขึ้นไม่มีประโยชน์และไม่เกิดผลเท่าที่ควร
- 3) การรวมกลุ่มองค์กรชุมชนที่ไม่เป็นจริงภายในหมู่บ้านเพราะขาดผู้นำที่เข้มแข็ง ไม่มีความกระตือรือร้น หรือเข้าใจแนวคิดในการทำงานน้อย บางหมู่บ้านมีเพียง 1 คน และบางหมู่บ้านไม่มีเลย
- 4) ปัญหาภายในหมู่บ้าน คือความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำด้วยกันเอง และผู้นำกับชาวบ้าน เมื่อมีผลประโยชน์จากภายนอกเข้าสู่ชุมชน การจัดสรรจึงเป็นเรื่องลำบาก ไม่เป็นธรรมแก่ชาวบ้าน จึงเกิดปัญหาการขัดแย้งเกิดขึ้น
- 5) ปัญหาการคอร์ปชั่นของผู้นำบางคน ซึ่งมีเงินและมีอำนาจในตัวมากเกินไป ขาดระบบการตรวจสอบดูแลอย่างทั่วถึง
- 6) ปัญหาการบริหารจัดการ ระบบบัญชี การตรวจสอบและการซื้อขาย ภายในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน จึงสร้างความลำบากใจ และความสับสนในการจัดทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การบัญชี
- 7) ปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ราชการด้วยกันเอง ที่ไม่รู้จะเอาอย่างไรแนวการพัฒนากองทุนแต่ละกระทรวงเข้ากันไม่ได้ เช่นเรื่องการเรียกซื้อก็ไม่เหมือนกันแล้ว หลายกระทรวงดำเนินการกิจกรรมเดียวกันแต่ใช้ชื่อต่างกัน เวลาลงไปสนับสนุนในหมู่บ้านจึงมักแข่งชื่อแข่งผลงานกัน

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ค่านิยมของกระแสวัฒนธรรมที่มาจากสินค้าจากต่างประเทศ มีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่ากระแสเศรษฐกิจในประเทศจะวิกฤตอย่างไรก็ตาม แต่กระแสของสินค้าจากต่างประเทศกำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นจากคนไทย ถึงแม้ว่าสินค้านั้นจะมีราคาแพงอย่างไร แต่กลุ่มคนที่นิยมสินค้าจากต่างประเทศก็ยังเป็นคนกลุ่มเดิม คือกลุ่มคนที่มีรายได้สูงเพราะไม่ว่าภาวะเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไรก็ตาม กลุ่มคนเหล่านี้ก็ยังสามารถซื้อสินค้านั้นได้อยู่เช่นเดิม ถึงแม้ว่าจะยังมีกลุ่มคนที่นิยมสินค้าจากต่างประเทศมาอย่างไรก็ตาม แต่ในขณะนี้สินค้าที่ผลิตด้วย

ฝีมือและความสามารถของคนไทยที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น กำลังมีกระแสความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของทางรัฐบาลที่ส่งเสริมสินค้าที่มาจากตำบลต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถและฝีมือที่แตกต่างกันไป ทั้งยังได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล ในด้านการตลาด การผลิต การประชาสัมพันธ์ ทำให้มีคนเห็นความสำคัญของสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมากขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

ประวัติศาสตร์

บ้านตะโกเป็นหมู่บ้านที่ตั้งมาได้ประมาณ 75 ปี ซึ่งการเริ่มเข้ามาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านตะโกเป็นการขยับขยายมาจากหมู่บ้านใกล้เคียงคือบ้านกล้วยที่มีเขตอยู่ติดกัน ซึ่งบ้านกล้วยเป็นหมู่บ้านที่มีอายุยาวนานประมาณ 200 – 300 ปีมาแล้ว และยังมีหมู่บ้านที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านตะโกที่คาดว่าจะอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนี้อีกหมู่บ้านหนึ่งคือ บ้านพุดซา เพราะเป็นหมู่บ้านที่มีอยู่ในขณะนั้นที่ต่อจากบ้านกล้วย และด้วยเหตุที่ว่าพื้นที่นี้ยังไม่มีใครมาตั้งบ้านเรือน เป็นที่รกร้างว่างเปล่าจึงมีผู้เข้ามาเริ่มก่อตั้งซึ่งจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีอายุมากแล้วและเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านเล่าว่า ผู้ที่เริ่มเข้ามาอยู่ก่อน และตั้งเป็นหมู่บ้านตะโกคาดว่าจะเป็นผู้ใหญ่ปาน ชำนาญพุดซา ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้าน ซึ่งพ่อแม่อยู่บ้านกล้วยเมื่อมีครอบครัวก็หาที่ทำกินใหม่คือหมู่บ้านตะโก ซึ่งเมื่อก่อนพื้นที่นี้เป็นทางเกวียน และมีดินดาล ดันไผ่ อยู่เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญมีดินตะโกอยู่มาก จึงตั้งชื่อว่า “บ้านตะโก”

ถึงแม้บ้านตะโกจะตั้งมาได้เพียง 75 ปี แต่ก็มีผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจำนวน 8 คน ดังนี้

1. นายปาน	ชำนาญพุดซา	พ.ศ. 2469 – 2475
2. นายสด	จอกพุดซา	พ.ศ. 2475 – 2480
3. นายแดง	จอกพุดซา	พ.ศ. 2480 – 2492
4. นายสุข	พูนพิพัฒน์	พ.ศ. 2492 – 2500
5. นายกฤษ	อินทร์มะณี	พ.ศ. 2500 – 2504
6. นายเฉย	รัตนรักษ์	พ.ศ. 2504 – 2516
7. นายเปลื้อง	กสิ่งพุดซา	พ.ศ. 2516 – 2535
8. นายปรีชา	ทิพย์แก้ว	พ.ศ. 2535 – ปัจจุบัน

การตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานของบ้านตะโกเริ่มต้นมาจากการอพยพขยายขยายมาจากหมู่บ้านใกล้เคียงคือบ้านกล้วย เพราะฉะนั้นคนกลุ่มแรกที่เข้ามาเป็นผู้บุกเบิกเพื่อตั้งถิ่นฐานจึงเป็นคนบ้านกล้วย เข้ามาตั้งบ้านเรือน จากที่มีดินไผ่ ดินตะโก อยู่เยอะ ก็ถากถางจนเป็นบ้านเรือน แล้วต่อมาก็มีคนอื่น ๆ จากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้ามาเพิ่มเติม ซึ่งหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงระหว่างบ้านตะโกอีกหมู่บ้านคือบ้านพุดซา ทำให้สันนิษฐานว่ากลุ่มคนต่อ ๆ มาที่เข้าตั้งถิ่นฐานก็คือคนในหมู่บ้านพุดซา ด้วยเหตุผลสำคัญคือ การต้องการที่ทำกิน ซึ่งพื้นที่หมู่บ้านตะโกยังเป็นที่ที่ไม่มีเจ้าของ ยังไม่มีใครจับจองเป็นที่รกร้าง ไม่มีคนอาศัยเป็นทางเกวียน ในการเดินทางก็เริ่มมีผู้คนเข้ามาอยู่มากขึ้น จนเป็นหมู่บ้านตะโกและมีคนมาจำนวน 52 หลังคาเรือน และชาวบ้านอีกประมาณ 266 คน

ระบบสาธารณูปโภค

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตอยู่หลายด้านด้วยกัน คือ

- ถนน เมื่อก่อนนั้นหมู่บ้านตะโกเป็นทางเกวียน คือถนนที่เป็นดิน และเริ่มเป็นถนนลูกรังเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2533 ระยะทางประมาณ 800 เมตร เป็นถนนลาดยางเมื่อประมาณ พ.ศ. 2536 ระยะทางประมาณ 400 เมตร ซึ่งในปัจจุบันถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาวประมาณ 1,200 เมตร
- ไฟฟ้า ซึ่งเมื่อก่อนก็ใช้ตะเกียงและมีเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อประมาณ พ.ศ. 2523
- ประปา จากเดิมที่มีการดักจากบ่อน้ำเข้ามาก็ักเก็บไว้ ก็เริ่มมีระบบประปาในหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2537

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ทำเลที่ตั้ง

บ้านตะโกเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในตำบลพุดซามีทั้งหมด 18 หมู่บ้าน และบ้านตะโกก็เป็นหมู่ที่ 7 ของตำบลพุดซา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมือง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาประมาณ 14 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านสระโพธิ์ หมู่ 9 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านกล้วย หมู่ 6 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านพุดซา หมู่ 2 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านบุกระดิน หมู่ 5 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สภาพที่ดิน

สภาพที่ดินของบ้านตะโกจะเป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ภายในหมู่บ้านตะโกจะใช้ในการสร้างบ้านเรือนเสียเป็นส่วนใหญ่ และพื้นที่บริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านที่ไม่มีการสร้างบ้านเรือน ก็จะเป็นที่นาเสียส่วนใหญ่เพราะอาชีพส่วนใหญ่ของคนบ้านตะโกคือทำนา ปลุกผักไม่ค่อยได้ผลดีเท่าไร ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพปลูกผักจะใช้ที่อื่นที่ไม่ใช่ที่ในบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งพื้นที่รอบหมู่บ้านที่เป็นที่นาก็ไม่ได้มีการปรับปรุงหรือใช้ประโยชน์ใด นอกจากใช้ทำนากับสร้างบ้านเรือนเพียงเท่านั้น

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

สำหรับป่าไม้และพื้นที่สาธารณะสำหรับหมู่บ้านตะโกจะไม่มีเลยเพราะแต่เดิมก็ไม่มีป่าไม้อยู่แล้ว จะมีก็แต่ต้นไม้ ต้นตะโก ต้นตาล ที่ขึ้นอยู่เท่านั้น ไม่มีไม้ยืนต้น ไม่มีป่า และไม่มีที่สาธารณะของหมู่บ้าน พื้นที่รอบ ๆ หมู่บ้านก็เป็นทุ่งนาที่ใช้ประกอบอาชีพของชาวบ้าน พื้นที่ที่ถือว่าเป็นพื้นที่สาธารณะก็จะมีเพียงถนนเท่านั้นที่เป็นที่สาธารณะ ทั้งนี้พื้นที่ภายในหมู่บ้านมีน้อย จำนวนครัวเรือนก็น้อย และเป็นเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่าง ๆ ในทุกด้านของอาณาเขต จึงไม่มีที่ใดที่มีป่าไม้และเป็นพื้นที่สาธารณะ

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชนชาวหมู่บ้านตะโก คือสระน้ำวัดบ้านกล้วยเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อการใช้สอย เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งของชาวบ้านตะโก เพราะเป็นแหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับบ้านตะโกและมีระยะทางใกล้มากในการใช้น้ำจากสระนี้เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับ

หมู่บ้าน เป็นสระน้ำที่ชาวบ้านใช้ร่วมกับหมู่บ้านใกล้เคียงคือ บ้านกล้วย บ้านบุกระณิน ต่างก็ใช้น้ำร่วมกัน แต่ในปัจจุบันหลังจากที่มีการประปาเข้ามาในหมู่บ้าน สระน้ำนี้ก็ถูกใช้สอยน้อยลงไป เพราะน้ำประปาที่ชาวบ้านใช้จะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่ใช้ร่วมกันหลายหมู่บ้าน โดยอ่างบึงสาตินี้อยู่ห่างจากหมู่บ้านตะโกประมาณ 1 กิโลเมตร กรรมการหมู่บ้านก็ได้ดำเนินการนำน้ำประปาจากอ่างนี้เข้ามาใช้ในหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

การประกอบอาชีพ

อาชีพเดิมของชาวบ้านในหมู่บ้านตะโกที่ทำมาตั้งแต่อดีตคือ อาชีพทำนา ทำไร่และทำสวน และก็ยังเป็นอาชีพที่ยังประกอบเพื่อการดำรงชีวิตอยู่กระทั่งปัจจุบันนี้

อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านตะโกประกอบด้วย

อาชีพค้าขาย เมื่อ พ.ศ. 2540

อาชีพเสริมสวย เมื่อ พ.ศ. 2543

อาชีพช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เมื่อ พ.ศ. 2539

อาชีพช่างเย็บผ้า เมื่อ พ.ศ. 2530

ในหมู่บ้านมีการประกอบอาชีพของแต่ละครอบครัว ซึ่งมีทั้งสิ้น 57 ครอบครัวสามารถแสดงเป็นตารางได้ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การประกอบอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	12	24
ค้าขาย	5	10
ทำสวน	8	14
รับราชการ	9	17
รับจ้าง	10	19
เลี้ยงสัตว์	5	10
ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	1	2
ช่างเสริมสวย	1	2
ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	1	2
รวม	52	100

พื้นที่ทำการเกษตร

ประชาชนในหมู่บ้านที่มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 660 ไร่ เป็นที่นา 230 ไร่ เป็นที่สวน 70 ไร่ ไร่มันสำปะหลัง 360 ไร่ ซึ่งครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง มีดังนี้

จำนวน 1 – 5 ไร่	จำนวน	2	ครอบครัว
6 – 10 ไร่	จำนวน	10	ครอบครัว
11 – 20 ไร่	จำนวน	7	ครอบครัว
21 – 50 ไร่	จำนวน	6	ครอบครัว
50 ไร่ขึ้นไป	จำนวน	3	ครอบครัว

ผลผลิตในหมู่บ้าน

ผลผลิตที่มีในหมู่บ้านก็จะมาจากการประกอบอาชีพดังกล่าวคือ ข้าวเปลือก มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ต้นหอม ผักชี กระเทียม กวางตุ้ง และมีการแปรรูปผลผลิตดังกล่าวคือจากข้าวเปลือกแปรรูปเป็นข้าวสาร บรรจุใส่ถุงพลาสติกจำหน่าย ที่เหลือจากข้าวสารก็จะเป็นรำ ปลายข้าวที่มาจากโรงสีที่มีอยู่ 1 แห่งภายในหมู่บ้าน ซึ่งโรงสีนี้จะรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อจะนำมาสีข้าว แล้วบรรจุใส่ถุงพลาสติกจำหน่ายต่อไป เป็นตลาดแห่งหนึ่งของชาวบ้านในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพทำนาเสียส่วนใหญ่ ซึ่งสินค้าดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะเป็นพืชผลทางการเกษตร หรือข้าวสารบรรจุถุง จะถูกส่งนำไปจำหน่ายภายในตัวจังหวัดนครราชสีมาตามแหล่งต่าง ๆ

ด้านวัฒนธรรม

วัดและประเพณี

ชาวบ้านในหมู่บ้านตะโกทุกคนร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพิธีประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพิธีทางศาสนาก็จะไปกันที่วัดบ้านกล้วย ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับหมู่บ้านตะโก และวัดบ้านกล้วยก็สร้างขึ้นที่ใกล้ ๆ กับบริเวณเขตติดต่อระหว่างบ้านกล้วยกับบ้านตะโก และชาวบ้านตะโกทุกคนก็นับถือศาสนาพุทธทุกคน และคนชราในหมู่บ้านก็มีอยู่มาก จึงเป็นผู้ที่ทำให้ลูกหลานได้ปฏิบัติตามเพื่อให้ประเพณีวัฒนธรรมเก่า ๆ ในหมู่บ้านยังคงอยู่ต่อไป ซึ่งในหมู่บ้านตะโกมีประเพณีที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ประเพณีวันสงกรานต์

ประเพณีวันสงกรานต์ จะทำกันในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งจะตรงกับเดือน เมษายนของทุกปี ในการจัดงานก็จะมีพิธีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าที่วัด ทำบุญเลี้ยงพระ มีพิธีร่วมกันสรงน้ำพระพุทธรูป ต่อมาก็สรงน้ำพระสงฆ์ สามเณร ตลอดจนคนเฒ่าคนแก่ และผู้ที่ชาวบ้านศรัทธาให้ความเคารพนับถือ เพื่อขอคำอวยพรให้เกิดสิริมงคลแก่ตนเอง และหลังจากนั้น ชาวบ้านทั้งหลายเด็กเล็ก คนหนุ่มสาวก็จะเล่นสาดน้ำกันตลอดทั้งวัน ซึ่งจะเล่นติดต่อกันประมาณ 3 – 4 วัน

ประเพณีบุญเข้าพรรษา

ประเพณีวันเข้าพรรษา ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ชาวบ้านในหมู่บ้านจะไม่ร่วมกันทำบุญที่วัดโดยการทำบุญตักบาตร ถวายอาหารแด่พระสงฆ์ในช่วงเช้า และตอนบ่ายก็จะมีกาฬิงเทศน์ ชาวบ้านส่วนใหญ่โดยเฉพาะคนแก่เฒ่า ก็จะมาร่วมเข้ารักษาศีลอยู่ที่วัด ในช่วงเข้าพรรษาททุกวันพระชาวบ้านก็จะมาร่วมกันทำบุญตักบาตร ในตอนเช้า ตอนบ่ายก็จะมาฟังเทศน์ ตลอดจนกระทั่งออกพรรษา

ประเพณีบุญออกพรรษาและตักบาตรเทโว

ในวันออกพรรษาจะตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ก็จะมีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าของชาวบ้าน ช่วงบ่ายก็จะมีกาฬิงเทศน์ และเป็นวันที่คนเฒ่าคนแก่เลิกรักษาศีลเป็นวันสุดท้าย และในตอนเช้าของวันต่อมา คือ แรม 1 ค่ำ เดือน 12 ก็จะเป็นวันตักบาตรเทโวของชาวบ้านในตอนเช้าชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตร เสร็จแล้วก็ออกมาขึ้นข้างนอก เพื่อถวายอาหารและปัจจัยต่าง ๆ แก่พระสงฆ์ โดยจะทำเป็นม้ายาว ๆ ไว้สำหรับให้ชาวบ้านยื่นกันเป็นลักษณะครึ่งวงกลม เพื่อให้พระสงฆ์เดินรับปัจจัยต่าง ๆ ที่ชาวบ้านนำมาถวาย เสร็จแล้วก็เป็นกรับศีลรับพรจากพระสงฆ์

ประเพณีลอยกระทง

ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 จะมีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลังจากนั้นก็แยกย้ายกันไปทำกระทงของตนเองในแต่ละบ้าน เมื่อถึงตอนกลางคืน ก็จะนำกระทงมาที่วัดแล้วลอยกันที่สระน้ำวัดบ้านกล้วย หรือบ่อน้ำที่อยู่ใกล้เคียงกับแต่ละครอบครัว บางปีก็จะมีกาฬิงจัดงานวัดขึ้น ชาวบ้านก็จะไปร่วมสนุก และร่วมทำบุญกันที่วัด ซึ่งงานวัดนี้ก็ได้จัดทุกปี แต่เมื่อก่อน วัดในตำบลพุดซาจะจัดงานลอยกระทงขึ้นที่วัดทุกปี โดยจะหมุนเวียนกันไปปีละวัด แต่เนื่องจากว่าเมื่อมี

งานวัด มีวงดนตรี มีการกินเหล้า รำวง รื่นเริงสนุกสนานของวัยรุ่นก็จะเกิดการทะเลาะกันทุกปีทุกวัด ระยะเวลา ๗ มาจึงเลิกจัด ซึ่งแล้วแต่ความต้องการของวัดไหนที่ต้องการจะจัดงาน

ประเพณีงานบวช

ประเพณีงานบวช จะให้ผู้ที่บวชเข้าไปอยู่ในวัดก่อนที่จะทำการบวช เพื่อเป็นการเตรียมตัวก่อนบวชเมื่อถึงวันที่จะบวชผู้ที่บวชก็กลับบ้านเพื่อทำพิธีเรียกขวัญนาคนและจัดมหรสพต่าง ๆ ที่บ้านเมื่อเสร็จพิธีแล้วถึงฤกษ์ยาม พ่อกับแม่ก็จะนำนาคเข้าไปขอบวชจากพระอุปัชฌา ในปัจจุบันชาวบ้านนิยมจะจัดงานเป็นแบบพิธีการมากกว่าในอดีต

ประเพณีการแต่งงาน

ประเพณีงานแต่งงาน เมื่อตกลงจะแต่งงานกันของชายและหญิงหลังจากนั้น ฝ่ายชายจะต้องนำพ่อแม่มาเจรจาสู่ขอกับพ่อแม่ของฝ่ายหญิงให้กับลูกชายของตนและเพื่อจะตกลงเรื่องสินสอดทองหมั้นเมื่อเจรจาเสร็จวันถัดไปนิยมที่จะหาฤกษ์ยามที่จะทำพิธีแต่งงานให้ เมื่อถึงวันที่จะประกอบพิธีแต่งงาน คู่บ่าวสาวจะรับพรจากพระสงฆ์และถวายอาหารเช้าแก่พระสงฆ์ ต่อจากนั้นฝ่ายเจ้าบ่าวจะจัดขบวนขันหมากพร้อมญาติผู้ใหญ่ และแขกฝ่ายชายพร้อมทั้งยกพานสินสอดทองหมั้น เพื่อไปมอบให้แก่พ่อแม่ของผู้เป็นเจ้าสาว จากนั้นทำการผูกค้ายที่ข้อมือของคู่บ่าวสาว โดยญาติทั้งสองฝ่ายเป็นการอวยพรให้แก่คู่บ่าวสาว หลังจากนั้นก็จะทำการหลั่งน้ำสังข์ ให้แก่คู่บ่าวสาวเป็นอันเสร็จพิธี

ประเพณีงานศพ

พิธีงานศพ เมื่อมีคนตายในหมู่บ้าน ญาติพี่น้องก็จะทำการอาบน้ำศพให้และนำศพไปไว้ที่ศาลาวัด เมื่อชาวบ้านทราบข่าว ก็จะไปร่วมงานและรับฟังพระสวดศพ และไปร่วมกันที่วัด ในการตั้งศพบำเพ็ญกุศลนิยมกระทำกันเป็นเวลา 2-3 วัน หรือไม่ก็จะตั้งศพรอจนกว่าญาติพี่น้องจะมา ร่วมกันครบก่อนจึงจะทำการนำศพไปเผา

1.2.3 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

การขยายตัวของประชากร

ปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 266 คน เป็นชายประมาณ 136 คน และหญิงประมาณ 130 คนซึ่งจากเดิมที่มีการเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านก็จะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่วัยที่ทำงานแล้ว รวมถึงวัยชราที่เป็นผู้ที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านสำหรับประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และได้รับการสงเคราะห์จาก

รัฐบาล จำนวน 37 คน ในหมู่บ้านไม่มีคนพิการ ประชากรในหมู่บ้านได้มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกปี มีเด็กเกิดใหม่ภายในแต่ละปีประมาณปีละ 5 – 6 คนและได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงจะมีก็แต่บางคนที่มีสมัยก่อนการศึกษายังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มตั้งหมู่บ้านจนกระทั่งปัจจุบัน 75 ปีแล้ว จากจำนวนประชากรที่มีเพียงไม่กี่ครัวเรือนไม่กี่คน ซึ่งช่วงอายุของประชากรที่มีมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 18 ปี ถึงช่วงอายุ 50 ปี มีจำนวนมากที่สุดกว่า และประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ 1 วันถึง 3 ปีเต็ม มีอัตราค่อนข้างน้อยแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวในวัยทารกที่มีจำนวนน้อยทำให้ทราบว่า การขยายตัวของประชากรไม่ได้อยู่ในระดับที่มากเท่าใดนัก

ในหมู่บ้านมีครัวเรือน 52 ครัวเรือน มีบ้าน 52 หลังคาเรือน

มีประชากรทั้งหมด 266 คน ชาย 136 คน หญิง 130 คน
ซึ่งมีวัยของประชากรในหมู่บ้านดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ช่วงอายุประชากร

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน – 3 ปีเต็ม	10	4
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	4	2
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	32	12
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	15	6
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	12	5
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	130	48
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	18	7
60 ปี 1 วันขึ้นไป	45	16
รวม	266	100

การขยายตัวของชุมชน

ในอดีตนั้นประชาชนที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนในหมู่บ้านเมื่อแรกเริ่มนั้น มักจะตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณที่ใกล้ทางถนน เพื่อให้มีการคมนาคมที่สะดวก แล้วต่อมาก็มีการตั้งบ้านจากบริเวณทางที่เป็นที่โล่งทางถนน ก็เริ่มขยายตัวในลักษณะของการขยายไปในทิศทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน โดยการขยายเป็นในแนวที่ยาวลงไปทางด้านหลังของถนนสายหลักของหมู่บ้าน โดยจะแบ่งเขตเป็นคุ้ม ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 5 คุ้มด้วยกัน

ระบบสังคมวัฒนธรรม

เครือญาติ

ความสัมพันธ์ที่ส่วนใหญ่ของชาวบ้านในหมู่บ้านก็เนื่องมาจากการเป็นเครือญาติของคนในหมู่บ้าน มีหลายครอบครัวที่เป็นญาติพี่น้องกัน สร้างบ้านเรือนแยกออกไป มีอยู่หลายครอบครัวที่เป็นระบบเครือญาติภายในหมู่บ้าน ซึ่งถ้าจะนับกันจริง ๆ จากจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านตะโกที่มีทั้งสิ้น 52 ครัวเรือน แต่เป็นครัวเรือนที่มาจากเครือญาติเดียวกันประมาณ 10 สายตระกูล ชาวบ้านในหมู่บ้านตะโกส่วนใหญ่ล้วนเป็นพี่น้องกัน ที่แต่งงานไปแล้วแยกบ้านไปสร้างบ้านอยู่ใกล้ ๆ กันเพราะพ่อแม่ให้ที่ไว้เพื่อลูกจะได้อยู่ใกล้กับพ่อแม่ด้วย ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านสนิทสนมกันมาก การดูแล การปกครอง รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงทำได้ง่าย

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้นำของหมู่บ้านตะโกจะมีผู้นำที่เป็นทางการคือ นายปรีชา ทิพย์แก้ว ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านตะโกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน เมื่อเป็นผู้ใหญ่บ้านครั้งแรกนั้นก็มียายุเพียง 39 ปี ก็ได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านในหมู่บ้านตะโกให้ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่ใช่คนในพื้นที่แต่เป็นลูกเขยของคนในหมู่บ้าน ซึ่งมีฐานะอยู่ในขั้นที่ดีของหมู่บ้าน เพราะความขยันทำมาหากิน มีความรับผิดชอบ ดูแลลูกบ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านทั้งหมดที่ได้ร่วมกันตั้งขึ้นตามมติของที่ประชุม การปกครองของบ้านตะโก จะเป็นไปในทิศทางที่ผู้นำชุมชนเป็นผู้ชี้แนะ ซึ่งชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือกันทุกเรื่อง เมื่อมีปัญหาภายในหมู่บ้านหรือมีการที่ต้องขอความคิดเห็นของคนในหมู่บ้านก็จะใช้วิธีของระบอบประชาธิปไตยคือใช้เสียงข้างมากของชาวบ้านเป็นข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในหมู่บ้านด้วยกันเอง

ภายในหมู่บ้านตะโกมีการปกครองที่ไม่ยุ่งยาก ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันดี การบริหารของกรรมการหมู่บ้านก็สามารถทำได้โดยง่าย อันเนื่องมาจากสมาชิกในหมู่บ้านมีน้อย จำนวนครัวเรือนก็มีน้อย เพียง 52 ครัวเรือน ดังนั้นการดูแล การปกครอง และการบริหารหมู่บ้านจึงทำได้ง่ายโดยที่ทางคณะกรรมการและผู้นำจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานและรับนโยบายจากสภาตำบลและรับคำสั่งจากอำเภอมาปฏิบัติและดำเนินการตามนโยบายของรัฐ

การศึกษาและโรงเรียน

ภายในหมู่บ้านตะโก ไม่มีการตั้งโรงเรียนในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เด็ก ๆ ในหมู่บ้านจึงได้รับการศึกษาจากโรงเรียนใกล้เคียงที่ใกล้ที่สุดก็คือ โรงเรียนบึงสาธิตซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านบุกระดินหมู่ที่ 5 ภายในตำบลเดียวกัน ซึ่งมีระยะทางอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร และยังมีอีกบางส่วน

ที่ไปศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวจังหวัดอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งก็เป็นจำนวนไม่น้อย และเด็ก ๆ ในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็ได้รับการศึกษาทุกคนเมื่อถึงเกณฑ์ที่จะต้องเข้าโรงเรียนมีสมาชิกในหมู่บ้านที่ไปศึกษานอกหมู่บ้านจำนวน 66 คน โดยแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้ที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนนอกหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	36	55
มัธยมศึกษา	25	38
สูงกว่ามัธยมศึกษา	5	7
รวม	66	100

ระดับความรู้หนังสือหรือคนที่ได้รับการศึกษาในหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลางคนที่ เป็นคนเฒ่าคนแก่บางคนก็ไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และคนที่รู้หนังสือสมัยก่อนก็จะจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นจำนวนมาก มีไม่กี่คนที่มีความรู้ในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่โดยรวมแล้วชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะสามารถอ่านออกเขียนได้

สุขภาพอนามัย

ด้านสุขภาพอนามัยของหมู่บ้านตะโก ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความสุขภาพอนามัย ทั้งร่างกายและจิตใจที่อยู่ในระดับที่ดี การรักษาเมื่อเกิดการเจ็บป่วยของคนในหมู่บ้านก็จะใช้บริการที่สถานีอนามัยตำบลพุดซาที่ตั้งขึ้นอยู่ในหมู่บ้านตะโก จึงเป็นการสะดวกอย่างมากในการรักษา ส่วนเด็กเล็ก ๆ ก็จะได้รับวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ตามที่กรมอนามัยกำหนดครบทุกครั้ง เพราะทางสถานีอนามัยจะประกาศให้ชาวบ้านทราบล่วงหน้าเมื่อถึงช่วงเวลาที่เด็กจะต้องรับวัคซีน ส่วนโรคของสัตว์ เช่น โรคพิษสุนัขบ้าที่เกิดในช่วงฤดูร้อน ทางเจ้าหน้าที่ของ อสม. ประจำหมู่บ้านก็จะทำการออกฉีดวัคซีนให้กับสุนัขในทุกบ้านของหมู่บ้าน และหากเกิดอุบัติเหตุหรือโรคภัยที่ต้องมีการรักษาตัวที่โรงพยาบาล ชาวบ้านในหมู่บ้าน จะเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลมหาราช ภายในตัวจังหวัดเลยส่วนใหญ่ และในปัจจุบันก็มีการใช้บัตรทองของทางกระทรวงสาธารณสุข คือ 30 บาทรักษาทุกโรคซึ่งชาวบ้านทุกคนก็ได้รับบัตรนี้กันแล้วจึงเป็นการสะดวกและประหยัดในด้านการสาธารณสุขของหมู่บ้าน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นการยอมรับเพื่อให้ผู้ยืม มีรูปแบบคล้าย ๆ สหกรณ์ออมทรัพย์ หรืออีกรูปแบบหนึ่ง ถ้ามองให้ลึกซึ้งและเข้าใจถึงการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ชนบททั่วไป จะพบว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายของรัฐในการตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน โดยให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้บริหารงานในหมู่บ้านดูแลและมีส่วนร่วมกับชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ขณะเดียวกันทางเจ้าหน้าที่ราชการจะทำงานประสานงานกันในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยให้ชาวบ้านได้กู้เงิน แล้วนำไปสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย พัฒนาอาชีพ โดยมีดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนให้กับหมู่บ้านเพื่อนำมาจัดสรรในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ที่เกี่ยวข้องภายในหมู่บ้าน

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

บ้านตะโกได้รับการจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 โดยกองทุนแห่งชาติ ได้โอนเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของกองทุน ซึ่งเปิดไว้กับธนาคารออมสิน สาขาโชคชัย หมายเลขบัญชีธนาคาร 06 - 4310 - 20 - 097933 - 6 ใช้ชื่อบัญชีว่า “บัญชีกองทุนหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7” โดยบัญชีเงินฝากนี้ นายปรีชา ทิพย์แก้ว เป็นประธานกองทุน และมีนายโปย รัตนาพันธุ์ รองประธานกองทุน นายประทวน รัตนาพันธุ์ เสรัญญิก ได้เป็นผู้เก็บรักษาไว้ และดูแลเรื่องการจัดทำบัญชีต่าง ๆ ของกองทุนและของหมู่บ้านด้วย

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน

การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนโดยการจัดเวทีชาวบ้าน ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คนแต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้

- องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง
- ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง

- เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกำหนด
- เลือกคนที่มีความรู้มีประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

คุณสมบัติคณะกรรมการ

1. เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
2. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
3. ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

1. บริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุน โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิกทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
4. พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันกำหนด
5. ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น

6. กรรมการกองทุน มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้)

รายละเอียดในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของบ้านตะโกมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง มีจำนวน 49 ครัวเรือน
2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง โดยย่อ
 - กรรมการ 15 คน โดยสัดส่วนชาย 8 คน หญิง 7 คน
 - ที่ประชุมเสนอครั้งละ 1 คน แล้วให้ยกมือออกเสียงสนับสนุน ถ้าผู้ถูกเสนอได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งถือว่าได้รับเลือกให้เป็นกรรมการกองทุน
3. วันที่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คือ วันที่ 28 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2544
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านตนเองแล้วมีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
6. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนี้ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ที่ปรึกษา 3 คน ดังนี้

1. นายปรีชา	ทิพย์แก้ว	ประธาน
2. นายโปย	รัตนพันธุ์	รองประธาน
3. นายประทวน	รัตนพันธุ์	เลขานุการ
4. นางกัญญา	มณีสุวรรณ	เหรัญญิก
5. นายสมนึก	จ้อยหมื่นไวย	ผู้ตรวจสัญญา
6. นายมานะ	ชะมังกลาง	ผู้ตรวจสอบภายใน
7. นางหนูเวช	สุคำปึง	ผู้ตรวจสอบภายใน
8. นางกุลธิดา	ชูหมื่นไวย	ประชาสัมพันธ์
9. นางวันลา	เทือกพุดชา	กรรมการ
10. นางประไพ	กิ่งพุดชา	กรรมการ

11. นางสาวปออง	สุนขุนทด	กรรมการ
12. นายบุญรอด	ชะมั่งกลาง	กรรมกา
13. นายสวัสดิ์	กิ่งพุดชา	ผู้ตรวจสัญญา
14. นางใบเล่	โตกพุดชา	กรรมการ
15. นายอำนาจ	เอกอมร	กรรมการ

การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชาวบ้าน

คณะกรรมการกองทุนร่วมกับสมาชิกเตรียมความพร้อมตามแนวทาง ดังนี้

1. โดยร่วมมือและช่วยเหลือกันในหมู่บ้าน
2. ขอความช่วยเหลือจากกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ที่ผ่านการ
ประเมินความพร้อมแล้ว
3. ขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ และระดับ
จังหวัด
4. การผสมผสานกันทั้ง 3 แนวทาง

5) เงินทุนสะสมอื่น ๆ

ตารางที่ 4 กลุ่มและองค์กรที่เป็นทุนดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวน สมาชิก (คน)	วันที่ จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
1	ออมทรัพย์สัจจะ	รับฝากเงินออมทรัพย์ เพื่อการผลิต และให้กู้	91	2543	57,400
2	กลุ่มสตรีแม่บ้าน	ให้เงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิก	53	2533	78,000
3	กลุ่มทำนา	ให้การสนับสนุน เงินทุนจัดซื้อปุ๋ยเคมี	42	2544	100,000
4	กลุ่มอาชีพนากิจ	ช่วยเหลือค่าปลงศพแก่สมาชิก	44	2543	4,400
รวม					239,800

6) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ

ตารางที่ 5 การจัดสรรเงินกองทุน 1 ด้านบาทที่ได้รับการอนุมัติ

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้กู้ยืม	วงเงินกู้ยืม	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	ระยะเวลาชำระคืน (เดือน/ปี)	ข้อกำหนดหรือ เงื่อนไขสำคัญ
1	เกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์	750,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำ ประกัน 2 คน
2	อุตสาหกรรมในครัวเรือน	50,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำประกัน 2 คน
3	บรรเทาเหตุฉุกเฉิน	20,000	6%	120 วัน	บุคคลคำประกัน 1 คน
4	ค้าขาย	100,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำประกัน 2 คน หรือหลัก ทรัพย์คำประกัน
5	เลี้ยงสัตว์	20,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำประกัน 2 คน
6	อาชีพอิสระ เช่น เสริมสวย,ตัดเย็บเสื้อผ้า	60,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำประกัน 2 คน

7) บัณฑิตกองทุน

บทบาทหน้าที่ของบัณฑิตกองทุน

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ
2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้พำนัก มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านตะโก และพักอาศัยอยู่

ระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2. เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
7. มีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไป

สำหรับสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านตะโก มีจำนวน 48 คนและทำการขอกู้เงินไปแล้วจำนวน 46 คน โดยนำเงินไปดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

พัฒนาอาชีพ

- การผลิตทางการเกษตร

ปลูกพืช (มันสำปะหลัง, ผัก, ข้าว) จำนวน 28 ราย เงินกู้ 605,000 บาท

เลี้ยงสัตว์ (วัว, ไก่, หมู, ควาย) จำนวน 8 ราย เงินกู้ 170,000 บาท

- ค้าขาย(ของชำ, เสื้อผ้า, อาหาร) จำนวน 6 ราย เงินกู้ 150,000 บาท

- การบริการ

ช่างซ่อม คือ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 2 ราย เงินกู้ 35,000 บาท

ตัดผมเสริมสวย จำนวน 1 ราย เงินกู้ 15,000 บาท

ตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 2 ราย เงินกู้ 20,000 บาท

รวม 995,000 บาท

2) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

3) กระบวนการทำบัญชีกองทุน

การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านตะโก มีจำนวนบัญชีและหลักฐานสำคัญที่จัดทำจำนวน 8 เล่ม ได้แก่บัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท บัญชีรายจ่ายเงินกองทุน 1 ล้านบาท บัญชีค่าธรรมเนียมแรกเข้า บัญชีค่าหุ้น ใบรับสมัครสมาชิก คำร้องขอกู้เงิน สัญญาเงินกู้ สัญญาค้ำประกัน ซึ่งการจัดทำนั้นการลงบัญชีไม่สามารถลงรายละเอียดได้ทุกเดือน เพราะว่าสมาชิกผู้กู้เงินไปจะส่งเป็นรายปี และการจัดทำบัญชีต่าง ๆ หน่วยงานมาให้คำแนะนำไม่เหมือนกัน การลงบัญชีจึงล่าช้าไป จึงทำให้ไม่เป็นปัจจุบันเท่าที่ควร

สำหรับบัญชีที่จัดทำนี้ ผู้จัดทำบัญชีไม่เข้าใจจึงทำให้บัญชีต่าง ๆ อย่างชัดเจนเนื่องจากการมีคำแนะนำในการทำบัญชีของหน่วยงานราชการไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดความสับสน โดยมีนายประทวน รัตนพันธ์ ตำแหน่งเหรัญญิก เป็นผู้จัดทำบัญชี

4) กิจกรรมหลักของกองทุน เมื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว จะต้องดำเนินการตามระเบียบต่าง ๆ คือ

4.1 รับสมัครสมาชิกตามระเบียบของกองทุนเพื่อจัดทำทะเบียนสมาชิก

4.2 พิจารณาคุณสมบัติของสมาชิก เพื่อทำการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ โดยจะพิจารณาจากโครงการที่มีความเป็นไปได้

4.3 จัดทำบัญชีเกี่ยวกับเงินกองทุนของสมาชิกภายในหมู่บ้าน รวมทั้งจัดทำรายงานที่จะต้องนำเสนอเป็นประจำทุกเดือน

4.4 ทำการเก็บเงินค่าหุ้นของสมาชิกเพื่อเป็นการส่งเสริมการออมให้แก่สมาชิก

4.5 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้จะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางการตลาด คู่ค้าต่อการลงทุน เป็นผู้มีประวัติดี

4.6 วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ มีวิธีดำเนินการคือคณะกรรมการทั้ง 15 คนจะเป็นผู้ติดตามและ ประเมินผลทุกกรอบ 3 เดือน และรอบ 1 ปี

4.7 วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ คือ ผู้กู้จะต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คนหรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน

4.8 วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญาคือ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นผู้ชดใช้ เงินต้น พร้อมดอกเบี้ยและค่าปรับดอกเบี้ยทั้งหมด หรือนำหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันขายทอดตลาด

4.9 แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านมีแนวทางในการจัดสรรดอกผลกำไรทั้งหมด ดังนี้

- (1) ปันผลค่าหุ้น ร้อยละ 15
- (2) ค่าประกันความเสี่ยงร้อยละ 20
- (3) เฉลี่ยคืนผู้กู้ร้อยละ 5
- (4) ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10
- (5) ทุนการศึกษาและผู้ด้อยโอกาสร้อยละ 10
- (6) ทุนสมทบกองทุนร้อยละ 10
- (7) ทุนจัดสวัสดิการ ร้อยละ 10
- (8) เพื่อสาธารณะประโยชน์ร้อยละ 5
- (9) อื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร ร้อยละ 5

5) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

การรับสมัครสมาชิก

- (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- (2) ผู้ที่มีคุณสมบัติสามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ โดยสามารถสมัครสมาชิกได้ ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มองค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติและเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระ ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายใน สามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

สมาชิกภาพหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสาม ของผู้ที่เข้าร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

(7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้

(8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับคุณสมบัติที่กำหนดไว้ข้างต้น

สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สิน หรือภาวะผูกพันใดๆ กับกองทุนนั้นทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดย แสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มและหรือองค์กรชุมชนเป็นรายๆ ละ 20 บาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณา และจะต้องชำระภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน

หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 50 บาท สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มค่าหุ้นได้ปีละ หนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้นโดยใช้เงิน

เงินฝากตั้งจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากตั้งจะทุกเดือน ๆ ละเท่า ๆ กันในวงเงินไม่ต่ำกว่า สิบบาท และสูงสุดไม่เกินห้าร้อยบาทต่อเดือน ทุกวันที่ 25 ของเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากตั้งจะได้ปีละหนึ่งครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีพร้อมกันนี้ สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

เงินรับฝาก สมาชิกสามารถนำเงินมาฝากไว้กับกองทุนได้ในวงเงินสูงสุดไม่เกินรายละห้าพันบาท โดยสามารถฝากได้ไม่จำกัดจำนวนหนึ่งเดือน และจะถอนได้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อเดือน โดยจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้พำนัก มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านตะโก และพักอาศัยอยู่ระยะเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้มิมีนิสัยอันดองม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
7. มีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไป

กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน

ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้

ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อไปใช้จ่ายในกิจการดังต่อไปนี้

- (1) การพัฒนาอาชีพ
- (2) การสร้างงาน
- (3) การสร้างงาน/ หรือเพิ่มรายได้
- (4) ลดรายจ่าย
- (5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

การอนุมัติเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยให้สมาชิกผู้กระบวนวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินตามประเภทการกู้ที่ระบุไว้ ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง และมีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

วงเงินกู้ เงินกู้ตามที่ระบุไว้ในประเภทการกู้ยืมแล้วนั้น ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่ายหรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินรายละไม่เกิน 3,000 บาท

การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินการโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

- เงินกู้ ประเภทที่ (1) (2) (3) และ (4) ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวน สองคน เป็นผู้ค้ำประกันสำหรับเงินกู้ตามประเภทการกู้ที่ (5) ให้ทำสัญญาเงินกู้และให้มีผู้ค้ำหนึ่งคน การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้
- เงินกู้ประเภทที่ (1)(2) (3) และ (4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี
- เงินกู้ประเภทที่ (5) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 120 วัน

ข้อบังคับเกี่ยวกับดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าปรับ กรณีชำระเกินกำหนด

อัตราดอกเบี้ย

- (1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 50 สตางค์ต่อเดือน
- (2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 5 บาทต่อปี

ค่าปรับ ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียดอกเบี้ยค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

7) การจัดสรรผลประโยชน์

การบริหารกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านมีแนวทางในการจัดสรรดอกผลกำไรทั้งหมด ดังนี้

- (1) ปันผลค่าหุ้น ร้อยละ 15
- (2) ค่าประกันความเสี่ยงร้อยละ 20
- (3) เหลือคืนผู้กู้ร้อยละ 5
- (4) ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10
- (5) ทุนการศึกษาและผู้ด้อยโอกาสร้อยละ 10
- (6) ทุนสมทบกองทุนร้อยละ 10
- (7) ทุนจัดสวัสดิการ ร้อยละ 10
- (8) เพื่อสาธารณะประโยชน์ร้อยละ 5
- (9) อื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร ร้อยละ 5

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิต

มีผลจากการประเมิน โดยแบ่งเป็น 3 ด้านคือ

1) ผลโดยตรง พบว่า จากการเข้าไปศึกษาชุมชน ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชนและความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านตะโก ในด้านสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญทางด้านต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในหมู่บ้าน และทำให้ทราบได้ว่า ผลของการที่มีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาเริ่มดำเนินการในหมู่บ้านนี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี พอสมควรจากชาวบ้านในหมู่บ้าน เนื่องจากชาวบ้านต้องการทุนสำหรับการประกอบอาชีพ ทุนของกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเองภายในหมู่บ้านไม่เพียงพอกับความต้องการของชาวบ้าน ซึ่งการมีกองทุนหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งแหล่งในการปัจจุบันมีสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนทั้งหมด 46 คน โดยมีสมาชิกทั้งหมด 48 คน ยอดเงินให้กู้คิดเป็นเงิน 995,000 บาท ยอดคงเหลือเป็นเงิน 5,000 บาท ซึ่งการปล่อยให้ผู้ของหมู่บ้านตะโก คือในวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2544 ทำสัญญาเพียงวันเดียว และรอบเดียวก็ทำการให้กู้ครบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีรายชื่อ และจำนวนผู้กู้ที่แสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 1 ล้านบาท

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	เงินที่รับอนุมัติ (บาท)
1. นางกัญญา	มณีสุวรรณ	ทำนา สวนผัก	10,000
2. นางคุณ	ในพลกรัง	ทำนา สวนผัก	20,000
3. นางบุญชู	บรรจบพุดชา	ทำนา สวนผัก	20,000
4. นางใบเล่	โตกพุดชา	ทำนา สวนผัก	20,000
5. นางประไพ	กิ่งพุดชา	ทำนา สวนผัก	20,000
6. นางปราณี	นาคขุนทด	ทำนา	20,000
7. นางลำพับ	เดิมพุดชา	ทำนา สวนผัก	20,000
8. นางสมบุญ	หาญขุนทด	ทำนา สวนผัก	20,000
9. นางสมปอง	ฐานขุนทด	ทำนา สวนผัก	20,000
10. นางสาวเกี	รัตนรักษ์	ทำนา สวนผัก	20,000
11. นางหนูเวช	สุกำปิง	ทำนา สวนผัก	20,000
12. นางอนงค์	แนมพลกรัง	สวนผัก	20,000
13. นายสมนึก	จ้อยหมื่นไวย	ทำนา สวนผัก	20,000

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	เงินที่รับอนุมัติ (บาท)
14. นายสังคม	ชาญนอก	ทำนา สวนผัก	30,000
15. นายแสง	ศรีรักษ์สูงเนิน	ทำนา สวนผัก	30,000
16. นายอำนาจ	เอกอมร	ทำนา สวนผัก	20,000
17. น.ส.สำเนียง	นอกพุดชา	สวนผัก	20,000
18. นายปรีชา	ทิพย์แก้ว	เลี้ยงสัตว์	50,000
19. นายคำนึ่ง	ในพลกรัง	สวนผัก	20,000
20. นางณงค์นาจ	ทับพุดชา	ทำนา สวนผัก	20,000
21. นายประภาส	พูนเจดีย์	ทำนา สวนผัก	20,000
22. นายบุญรอด	ชะมั่งกลาง	ทำนา เลี้ยงปลา	20,000
23. นางอ่ำ	กิ่งพุดชา	ทำไร่	20,000
24. นายชำนาญ	คนสูงเนิน	ทำไร่	20,000
25. นายเกิด	ประเสริฐพลกรัง	ทำไร่	20,000
26. นายสมาน	เพิ่มพลกรัง	ทำไร่	40,000
27. นายประทวน	รัตนพันธุ์	ทำไร่	40,000
28. นายโปย	รัตนพันธุ์	ทำไร่	20,000
29. น.ส.ราตรี	แผนจันทิก	ทำไร่	15,000
30. นายพรมมา	สุนขุนทด	เลี้ยงสัตว์	20,000
31. นายชุมแสง	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	20,000
32. นางนกลุ่ม	เชิดขุนคร	เลี้ยงสัตว์	20,000
33. นางบุญนาถ	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	20,000
34. นายไฉน	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	20,000
35. นายสัมภาส	รัตนรักษ์	เลี้ยงสัตว์	20,000
36. นายจำรัส	ภู่อ่าง	เลี้ยงสัตว์	20,000
37. นางมาลี	สุญขุนทด	เลี้ยงสัตว์	20,000
38. นางสาวกร	นอกพุดชา	ค้าขาย	15,000
39. นางกุลธิดา	ชุมมินไวย	ค้าขาย	20,000
40. นายมานะ	ชะมั่งกลาง	ค้าขาย	15,000

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	เงินที่รับอนุมัติ (บาท)
41. นางบำรุง	กรอบพุดชา	ค้าขาย	20,000
42. นายสวัสดิ์	กิ่งพุดชา	ค้าขาย	20,000
43. นายสนาน	ท่อมพุดชา	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	20,000
44. นางจันทร์ฉาย	ในพลกรัง	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	20,000
45. นางวันลา	เทือกพุดชา	ตัดเสื้อผ้า	20,000
46. นางมุกดา	รัตนพันธุ์	เสริมสวย	20,000

ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนผู้ที่ยื่นคำร้องขอกู้ 46 คน ได้พิจารณาอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด 46 คน ในการอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 995,000 บาท เพื่อให้สมาชิกนำไปประกอบอาชีพตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ โดยมีอาชีพต่าง ๆ ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 กิจกรรมที่ผู้กู้เขียนโครงการขอกู้

กิจกรรม	จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติ(ราย)	จำนวนเงิน(บาท)
ปลูกพืช	28	605,000
เลี้ยงสัตว์	10	240,000
ค้าขาย	4	80,000
การบริการ	4	70,000
รวม	40	995,000

2) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ในการเข้าไปศึกษาชุมชน มีกิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบหลังจากการเกิดกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา ซึ่งได้แก่ การจัดทำเวทีชาวบ้าน การจัดประชาคมและเสวนากลุ่มอาชีพ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันภายในกลุ่มประชาคมหรือกลุ่มเสวนา เช่นการจัดประชาคมคณะกรรมการกองทุนระดับตำบล ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการกองทุน ของคณะกรรมการนำมาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาคด้วยตัวของคณะกรรมการในแต่ละหมู่บ้าน ที่ช่วยกันคิด ช่วยกันเสนอแนะและแก้ไข การจัดเสวนากลุ่มอาชีพ ทำให้เกิดทักษะความรู้และประสบการณ์ด้านอาชีพต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ซึ่งทำให้หมู่บ้านเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นอยู่ ให้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะการประกอบอาชีพและ ทำให้ชาวบ้านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับหมู่บ้าน

และคำบลาของตนเอง ทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็งจากการรวมพลังของชุมชนในการแก้ไข ปัญหา ซึ่งหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งเกิดจาก ความสามัคคี มีผู้นำที่มีคุณธรรม สมาชิกในชุมชนมี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นปัจจัยทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเดิมทางหมู่บ้านก็มีการรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นไป ด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอความคิดเห็นและมีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้คงอยู่และพัฒนาต่อไป

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว พบว่า

- 1) ประสิทธิภาพในการดำเนินการ พบว่า สมาชิกผู้มีส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ประสิทธิภาพในการดำเนินการ

ชื่อ – นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	ประสิทธิภาพในการดำเนินการ
1. นางกัญญา	มณีสุวรรณ	ทำนา สวนผัก	มี (2 ปี)
2. นางคุณ	ใบพลกรัง	ทำนา สวนผัก	มี (10 ปี)
3. นางบุญชู	บรรจบพุดชา	ทำนา สวนผัก	มี (5 ปี)
4. นางใบเล่	โตกพุดชา	ทำนา สวนผัก	มี (4 ปี)
5. นางประไพ	กึ่งพุดชา	ทำนา สวนผัก	มี (1 ปี)
6. นางปราณี	นาคขุนทด	ทำนา	มี (7 ปี)
7. นางลำพับ	เดิมพุดชา	ทำนา สวนผัก	มี (4 ปี)
8. นางสมบุญ	หาญขุนทด	ทำนา สวนผัก	มี (5 ปี)
9. นางสมปอง	สุนขุนทด	ทำนา สวนผัก	มี (3 ปี)
10. นางสาวธิ	รัตนรักษ์	ทำนา สวนผัก	มี (4 ปี)
11. นางหนูเวช	สุคำปึง	ทำนา สวนผัก	มี (6 ปี)
12. นางอนงค์	แนมพลกรัง	สวนผัก	มี (2 ปี)
13. นายสมนึก	จู้หมื่นไวย	ทำนา สวนผัก	มี (9 ปี)
14. นายสังคม	ชาญนอก	ทำนา สวนผัก	มี (1 ปี)
15. นายแสง	ศรีรักษ์สูงเนิน	ทำนา สวนผัก	มี (12 ปี)

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	ประสบการณ์ในการดำเนินการ
16. นายอำนาจ	เอกอมร	ทำนา สวนผัก	มี (10 ปี)
17. น.ส.สำเนียง	นอกพุดชา	สวนผัก	มี (2 ปี)
18. นายปรีชา	ทิพย์แก้ว	เลี้ยงสัตว์	มี (9 ปี)
19. นายคำนึ่ง	ในพลกรัง	สวนผัก	ไม่มีประสบการณ์
20. นางฉงค่นาง	ทับพุดชา	ทำนา สวนผัก	มี (5 ปี)
21. นายประภาส	พูนเจดีย์	ทำนา สวนผัก	มี (5 ปี)
22. นายบุญรอด	ชะมั่งกลาง	ทำนา เลี้ยงปลา	มี (8 ปี)
23. นางอ่ำ	กิ่งพุดชา	ทำไร่	มี (5 ปี)
24. นายชำนาญ	คนสูงเนิน	ทำไร่	มี (1 ปี)
25. นายเกิด	ประเสริฐพลกรัง	ทำไร่	มี (6 ปี)
26. นายสมาน	เพิ่มพลกรัง	ทำไร่	มี (3 ปี)
27. นายประทวน	รัตนพันธุ์	ทำไร่	มี (6 ปี)
28. นายโป้ย	รัตนพันธุ์	ทำไร่	มี (15 ปี)
29. น.ส.ราตรี	แผนจันทัก	ทำไร่	มี (1 ปี)
30. นายพรมมา	สุนขุนทด	เลี้ยงสัตว์	มี (10 ปี)
31. นายชุมแสง	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	มี (9 ปี)
32. นางนกคุ้ม	เชิดขุนทร	เลี้ยงสัตว์	ไม่มีประสบการณ์
33. นางบุญนาถ	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	มี (2 ปี)
34. นายไฉน	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	มี (1 ปี)
35. นายสัมภาส	รัตนรักษ์	เลี้ยงสัตว์	มี (5 ปี)
36. นายจรัส	ภู่อ่าง	เลี้ยงสัตว์	มี (6 ปี)
37. นางมาลี	สุญขุนทด	เลี้ยงสัตว์	มี (13 ปี)
38. นางสาคร	นอกพุดชา	ค้าขาย	มี (7 ปี)
39. นางกุลธิดา	หุหมั่นไวย	ค้าขาย	ไม่มีประสบการณ์
40. นายมานะ	ชะมั่งกลาง	ค้าขาย	มี (2 ปี)
41. นางบำรุง	กรอบพุดชา	ค้าขาย	มี (8 ปี)
42. นายสวัสดิ์	กิ่งพุดชา	ค้าขาย	มี (6 ปี)
43. นายสนาน	ท่อมพุดชา	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	มี (4 ปี)

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อ - นามสกุล	โครงการที่จัดทำ	ประสบการณ์ในการดำเนินการ
44. นางจันทร์ฉาย ในพลกรัง	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	มี (8 ปี)
45. นางวันลา เทือกพุดชา	ตัดเสื้อผ้า	มี (10 ปี)
46. นางมุกดา รัตนพันธุ์	เสริมสวย	มี (3 ปี)

อาชีพหลักของผู้รู้

ตาราง 9 อาชีพหลักของผู้รู้

ชื่อ - นามสกุล	โครงการที่จัดทำ	อาชีพหลักของผู้รู้
1. นางกัญญา มณีสุวรรณ	ทำนา สวนผัก	รับราชการ
2. นางคุณ ในพลกรัง	ทำนา สวนผัก	รับจ้าง
3. นางบุญชู บรรจบพุดชา	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
4. นางใบเล่ โตกพุดชา	ทำนา สวนผัก	ทำนา,รับจ้าง
5. นางประไพ กิ่งพุดชา	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
6. นางปราณีต นาคขุนทด	ทำนา	ทำนา สวนผัก
7. นางลำพับ เต็มพุดชา	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
8. นางสมบุญ หาญขุนทด	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
9. นางสมปอง สุนขุนทด	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
10. นางสาวเกี รัตนรักษ์	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
11. นางหนูเวช สุกำปิง	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
12. นางอนงค์ แนมพลกรัง	สวนผัก	ทำนา สวนผัก
13. นายสมนึก จุ้ยหมื่นไวย	ทำนา สวนผัก	ทำนา,เลี้ยงสัตว์
14. นายสังคม ชาญนอก	ทำนา สวนผัก	รับจ้าง ทำนา
15. นายแสง ศรีรักษ์สูงเนิน	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
16. นายอำนาจ เอกอมร	ทำนา สวนผัก	รับราชการ
17. น.ส.สำเนียง นอกพุดชา	สวนผัก	รับจ้าง

ตาราง 9 (ต่อ)

ชื่อ – นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	อาชีพหลักของผู้กู้
18. นายปรีชา	ทิพย์แก้ว	เลี้ยงสัตว์	ค้าขาย,เลี้ยงสัตว์
19. นายคำนึ่ง	โนพลกรัง	สวนผัก	ขายอาหาร
20. นางฉงคีนาง	ทับพุดซา	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
21. นายประภาส	พูนเจดีย์	ทำนา สวนผัก	ทำนา สวนผัก
22. นายบุญรอด	ชะมั่งกลาง	ทำนา เลี้ยงปลา	ทำนา
23. นางอ่ำ	กึ่งพุดซา	ทำไร่	ทำไร่
24. นายชำนาญ	คนสูงเนิน	ทำไร่	ทำไร่
25. นายเกิด	ประเสริฐพลกรัง	ทำไร่	ทำไร่
26. นายสมาน	เพิ่มพลกรัง	ทำไร่	ทำไร่
27.นายประทวน	รัตนพันธ์	ทำไร่	ทำไร่
28. นายโป้ย	รัตนพันธ์	ทำไร่	ทำไร่และรับราชการ
29. น.ส.ราตรี	แผนจันทัก	ทำไร่	ค้าขาย
30. นายพรมมา	สุนขุนทด	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
31. นายชุมแสง	คมพุดซา	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
32. นางนกคุ้ม	เชิดขุนคร	เลี้ยงสัตว์	แม่บ้าน
33. นางบุญนาค	คมพุดซา	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
34. นายไฉน	คมพุดซา	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
35. นายสัมภาส	รัตนรักษ์	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
36. นายจรัส	ภู่อ่าง	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
37. นางมาลี	สุญขุนทด	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงสัตว์
38. นางสาคร	นอกพุดซา	ค้าขาย	ค้าขาย
39. นางกุลธิดา	ชูหมื่นไวย	ค้าขาย	รับราชการ
40. นายมานะ	ชะมั่งกลาง	ค้าขาย	รับจ้าง
41. นางบำรุง	กรอบพุดซา	ค้าขาย	ค้าขาย
42. นายสวัสดิ์	กึ่งพุดซา	ค้าขาย	ค้าขาย
43. นายสนาน	ท่อมพุดซา	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
44. นางจันทร์ฉาย	โนพลกรัง	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	แม่บ้าน

ตาราง 9 (ต่อ)

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	อาชีพหลักของผู้กู้
45. นางวันลา	เทือกพุดชา	ตัดเสื้อผ้า	ตัดเสื้อผ้า
46. นางมุกดา	รัตนาพันธุ์	เสริมสวย	เสริมสวย

ตาราง 10 รายได้ของครอบครัวผู้กู้(บาท/ปี)

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	รายได้ของผู้กู้/ปี
1. นางกัญญา	มณีสุวรรณ	ทำนา สวนผัก	80,000
2. นางคุณ	โนพลกรัง	ทำนา สวนผัก	50,000
3. นางบุญชู	บรรจบพุดชา	ทำนา สวนผัก	45,000
4. นางใบเล่	โตกพุดชา	ทำนา สวนผัก	30,000
5. นางประไพ	กิ่งพุดชา	ทำนา สวนผัก	40,000
6. นางปราณีต	นาคขุนทด	ทำนา	60,000
7. นางลำพับ	เดิมพุดชา	ทำนา สวนผัก	50,000
8. นางสมบุญ	หาญขุนทด	ทำนา สวนผัก	50,000
9. นางสมปอง	สุนขุนทด	ทำนา สวนผัก	40,000
10. นางสาวกิ	รัตนรักษ์	ทำนา สวนผัก	30,000
11. นางหนูเวช	สุกำปิง	ทำนา สวนผัก	40,000
12. นางอนงค์	แนมพลกรัง	สวนผัก	60,000
13. นายสมนึก	ชัยหมื่นไวย	ทำนา สวนผัก	50,000
14. นายสังคม	ชาญนอก	ทำนา สวนผัก	90,000
15. นายแสง	ศรีรักษ์สูงเนิน	ทำนา สวนผัก	120,000
16. นายอำนาจ	เอกอมร	ทำนา สวนผัก	150,000
17. น.ส.สำเนียง	นอกพุดชา	สวนผัก	120,000
18. นายปรีชา	ทิพย์แก้ว	เลี้ยงสัตว์	350,000
19. นายคำนึ่ง	โนพลกรัง	สวนผัก	50,000
20. นางฉกัณษา	ทับพุดชา	ทำนา สวนผัก	60,000
21. นายประภาส	พูนเจดีย์	ทำนา สวนผัก	70,000

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ - นามสกุล		โครงการที่จัดทำ	รายได้ของผู้กู้/ปี
22. นายบุญรอด	ชะมังกลาง	ทำนา เลี้ยงปลา	90,000
23. นางอ่ำ	กิ่งพุดชา	ทำไร่	68,000
24. นายชำนาญ	คนสูงเนิน	ทำไร่	270,000
25. นายเกิด	ประเสริฐพลกรัง	ทำไร่	75,000
26. นายสมาน	เพิ่มพลกรัง	ทำไร่	40,000
27. นายประทวน	รัตนพันธ์	ทำไร่	180,000
28. นายโป้ย	รัตนพันธ์	ทำไร่	125,000
29. น.ส.ราตรี	แผนจันทิก	ทำไร่	84,000
30. นายพรมมา	สุนขุนทด	เลี้ยงสัตว์	35,000
31. นายชุมแสง	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	30,000
32. นางนกคุ้ม	เชิดขุนทร	เลี้ยงสัตว์	-
33. นางบุญนาถ	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	35,000
34. นายไฉน	คมพุดชา	เลี้ยงสัตว์	36,000
35. นายสัมภาส	รัตนรักษ์	เลี้ยงสัตว์	38,000
36. นายจรัส	ภู่อ่าง	เลี้ยงสัตว์	28,000
37. นางมาลี	สุญขุนทด	เลี้ยงสัตว์	30,000
38. นางสาว	นอกพุดชา	ค้าขาย	80,000
39. นางกุลธิดา	ชุมหมื่นไวย	ค้าขาย	100,000
40. นายมานะ	ชะมังกลาง	ค้าขาย	30,000
41. นางบำรุง	กรอบพุดชา	ค้าขาย	95,000
42. นายสวัสดิ์	กิ่งพุดชา	ค้าขาย	50,000
43. นายสนาน	ท่อมพุดชา	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	50,000
44. นางจันทร์ฉาย	โนพลกรัง	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	-
45. นางวันลา	เทือกพุดชา	ตัดเสื้อผ้า	60,000
46. นางมุกดา	รัตนพันธ์	เสริมสวย	45,000

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำ

1) จำนวนเงินกู้ ชาวบ้านเมื่อได้รับเงินมาแล้วส่วนใหญ่ก็นำเงินเหล่านั้นไปใช้ในการกิจการที่เขียนไว้ในโครงการ เช่น ผู้ที่เขียนโครงการทำกิจการค้าขายก็นำเงินไปซื้อของเพิ่มเติมมาไว้ในร้านหรือขยายกิจการ ผู้ที่เลี้ยงสัตว์ ซึ่งก็มีทั้งเลี้ยงไก่ สุกร กระบือ โค แล้วก็นำเงินไปซื้อ ลูกโค ลูกกระบือ ซื้ออาหาร ซื้ออุปกรณ์ในการเลี้ยงสัตว์ ส่วนผู้กู้บางรายที่ทำนา ส่วนมากก็นำเงินไปซื้อปุ๋ย เป็นค่าแรงงาน ค่าน้ำมัน เช่นเกี่ยวกับการทำสวนผัก นอกจากค่าใช้จ่ายที่กล่าวมาในการซื้อปุ๋ยจ่ายค่าแรงงาน แล้วยังมีค่าเช่ามาแมลงที่มีราคาสูงขึ้นมาก ค่าอุปกรณ์ พวกเครื่องฉีดพ่น ซึ่งจำนวนเงินที่ได้มานี้ทำให้ผู้กู้ที่มีรายจ่ายเพียงพอกับที่ขอกู้ไป สามารถใช้จ่ายไปในการลงทุนได้อย่างเหมาะสม และผู้ที่ทำไร่ มีทั้งข้าวโพดและมันสำปะหลัง ก็ได้นำเงินกู้ไปซื้อพันธุ์มันสำปะหลัง ซื้อปุ๋ย จ่ายค่าเช่าไร่ ผู้ไม่ต้องไปกู้ยืมเพิ่ม ซึ่งผู้กู้บางรายก็เกิดปัญหาคือเงินที่กู้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ทำให้ต้องใช้เงินทุนส่วนตัว หรือบางรายก็ต้องกู้จากนายทุนนอกกรอบอีก เพราะถ้าไม่มีเงินเพิ่มก็ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งถ้าไม่ทำเช่นนี้ก็อาจทำให้กิจการอยู่ครั้งๆ กลาง อาจปล่อยไม่ทำอีกต่อไปได้ทำให้ไม่สามารถประสบผลตามโครงการที่เสนอต่อคณะกรรมการ ดังเช่นที่เคยปฏิบัติมาก็ได้

2) วัตถุดิบ ส่วนมากผู้กู้ใช้วัตถุดิบในการเลี้ยงสัตว์ เช่น พวกอาหารสำหรับลูกสุกร วัวนม โค นั้นจะใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในบ้านของคนเช่น หญ้าตามทุ่งนา หยอดกล้วย ข้าวเหลือ ซึ่งไม่ได้ใช้เงินลงทุนมากนัก แต่ก็ต้องให้อาหารสำเร็จบ้างในกรณีที่ลูกสัตว์ยังเล็กอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กู้จะเข้าไปซื้อในตัวเมือง เนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีขาย ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มขึ้น ส่วนการปลูกพืชนั้น ส่วนใหญ่ก็ใช้พันธุ์จากตลาด ไม่นิยมเพาะเองเพราะเสียเวลาและได้ผลไม่เต็มที่ ในด้านการค้าขาย ถ้าขายของชำ ก็จะไปซื้อของมาขายจากในเมืองเช่นกัน แต่ถ้าเป็นพ่อค้าคนกลาง ก็รับซื้อพืชผลจากสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งทำให้สมาชิกมีตลาดในการขายผลผลิตเพิ่มขึ้น

3) แรงงาน ผู้กู้จะใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ เพื่อลดต้นทุนในการจ่ายค่าแรง เช่น การค้าขาย การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งไม่ต้องใช้จำนวนคนในการเลี้ยงมากเพียงวันละ 1-2 คนก็เพียงพอ ส่วนการปลูกพืชนั้นบางกิจกรรมก็ต้องจ้างแรงงานในการดำนา เกี่ยวข้าว ตัดผักในกรณีที่มิเยอะ ซึ่งจำเป็นจะต้องจ้าง ในปัจจุบันนี้แรงงานหายากกว่าในอดีตและค่าแรงก็มากกว่าในอดีต จึงต้องพยายามใช้แรงตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4) เทคนิควิธีทำงาน จะพบว่าเทคนิคในการประกอบอาชีพแต่ละอย่างแตกต่างกันไปเช่น ในการเลี้ยงสัตว์ก็พยายามลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงจากการหาวัตถุดิบภายในหมู่บ้านมาให้สัตว์กิน ส่วนการปลูกพืชบางรายก็ปลูกพืชโดยการคาดเดาว่าต่อไปพืชชนิดนี้จะได้ราคา ก็ปลูกผักไว้ก่อนหรือการขายสินค้า ถ้าจะขายให้ได้มากขึ้นกว่าเดิม ของผู้กู้ที่มีกิจกรรมเดียวกันจะศึกษาจากร้านค้า

ใกล้เคียง และได้เข้าร่วมกลุ่มเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน และซื้อสินค้าจากแหล่งที่ขายถูกที่สุดหรือร้านประจำที่ให้ส่วนลด พยายามนำสินค้าที่ร้านอื่นในหมู่บ้านไม่มีมาขายโดยดูความต้องการของผู้ซื้อด้วย ตั้งราคาให้ยุติธรรม การทำไร่ ซึ่งอาศัยประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ บวกกับฝีมือและแรงงานที่ต้องใช้อย่างสม่ำเสมอ อาชีพการบริการต้องใช้ฝีมือเป็นอย่างมาก เพื่อให้ลูกค้าพอใจ และบอกต่อ ๆ กันไป นำชื่อเสียงให้กับผู้ประกอบการอาชีพอีกทางหนึ่ง รวมกับการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการดำเนินงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น ช่วงเสริมสวยต้องอาศัยการคิดตามดูแฟชั่น และความต้องการของลูกค้าในบางช่วง ที่นิยมบางครั้งนิยมทำสีผม บางครั้งนิยมตัดผมแบบคารา เหล่านี้ ช่วงตัดผมต้องพิจารณาและติดตามเพื่อที่จะ ได้มีเทคนิคไว้คอยแนะนำและบริการลูกค้า

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ

1) การจัดการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย

ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

1) การทำกิจการถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า ผู้มีส่วนใหญ่จะมีวิธีดำเนินการโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตเข้ามาช่วย ในการประกอบอาชีพ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่วิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง ไม่มีหลักการตลาดที่ชัดเจน เพราะขาดผู้นำหรือการเรียนรู้ในแนวทางที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช หรือการค้าขายก็ตาม ซึ่งส่งผลให้ราคาของผลิตภัณฑ์ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากเป็นสินค้าที่ขาดคุณภาพไปบ้างแต่อย่างไรก็ตามยังสามารถที่จะขายผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากปัญหาที่มีหลาย ๆ ประการ เช่น การปลูกมันก็เจอกับปัญหาความแล้งมากเกินไป ปลูกมันแล้วมันตายต้องหาต้นพันธุ์มาปลูกทดแทน รายจ่ายต้องเพิ่มขึ้น

2) การหาตลาดที่ดี พบว่า การหาตลาดที่ดีจะนำมาซึ่งรายได้ที่เกิดจากการจำหน่าย โดยที่ผู้ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ต่างกันไปก็มีวิธีที่ต่างกันไป เช่น ผู้ที่ทำอาชีพค้าขายที่สามารถหาตลาดที่ดีให้กับตนเองได้ อาจจะเป็นทำเลที่ดี ผู้ขายน้อยราย เป็นสินค้าที่ตลาดต้องการ ถูกใจผู้ซื้อทั้งด้านราคาและคุณภาพ ส่วนการทำไร่ก็มีตลาดซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยคำแนะนำจากผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน ให้คำแนะนำและการขายผลผลิตไม่มีปัญหา เพราะโรงงานรับซื้อตลอดแต่ราคาไม่แน่นอน ถูกบ้างแพงบ้างแล้วแต่สถานการณ์และภาวะเศรษฐกิจในแต่ละปีราคามันจะสูง บางปีราคาต่ำ ส่วนผู้ผู้ที่ปลูกผักก็สามารถนำผลผลิตมาส่งให้ผู้ที่ทำการค้าขายผักได้ หรืออาจจะขายให้กับผู้ที่เคยเป็นค้าขายหรือรับพืชผักเป็นประจำ ก็จะรู้จักกันดี สำหรับผู้ผู้ที่เลี้ยงสัตว์ มักจะขายให้กับตลาดเดิม หรือผู้ที่เริ่มทำก็มีผู้ให้คำแนะนำสำหรับการหาตลาดส่วนมากจะเป็นผู้ที่อาชีพ

เดียวกัน ซึ่งอาชีพเลี้ยงสัตว์ก็สามารถจำหน่ายออกสู่ตลาดได้อย่างสม่ำเสมอ แล้วแต่ช่วงของราคาที่จะสูง หรือต่ำเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ

3) การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่า ผู้รู้ในแต่ละอาชีพมีวิธีการหาวัตถุดิบที่ดีแตกต่างกันไปเช่น ผู้รู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย ก็จะหาวัตถุดิบคือสินค้าที่จำหน่ายที่ดีจากร้านขายส่งที่ดีเพื่อจำหน่ายให้กับลูกค้า ตามที่ลูกค้าต้องการได้ และผู้ที่ทำการเกษตรก็จะหาเมล็ดพันธุ์ที่ดี พันธุ์พืชพันธุ์ผักที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาซึ่งผลิตผลที่ดีมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ส่วนอาชีพเลี้ยงสัตว์เช่นผู้เลี้ยงโค ควาย สุกร สามารถที่จะหาวัตถุดิบที่ดีได้ภายในหมู่บ้านของตนเอง จากผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ช่วยแนะนำให้กันได้และ เนื่องจากภายในหมู่บ้านเกือบทุกครัวเรือนจะมีอาหารเหลือให้ลูกสุกร หรือ ให้อาสาตามทุ่งนา หรือสวนผัก จะทำให้ไม่เป็นการสิ้นเปลืองอาหารสำเร็จรูปที่มีราคาแพงให้กับสัตว์ที่เลี้ยงไว้จำหน่าย

4) การทำบัญชี ผู้รู้ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้มีการทำบัญชีเท่าใดนัก เนื่องจากขาดความรู้ และประสบการณ์ในการทำบัญชี ซึ่งในอาชีพที่ทำการค้าขาย หรือปลูกพืชส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีใช้จ่ายเงินแต่จะประมาณรายจ่ายเอง โดยดูจากยอดขายสินค้าประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ไม่ทราบรายได้ รายจ่ายจริง เนื่องจากเคยชินกับการใช้จ่ายวันต่อวัน เช่นเดียวกับการเลี้ยงสัตว์ที่ซื้อมาครั้งเดียวและขายได้ครั้งเดียว ค่าใช้จ่ายก็มีอย่างสม่ำเสมอ การจำหน่ายก็สามารถขายแล้วมีเงินเป็นก้อน และสามารถส่งคืนเงินได้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิต

1) ผลโดยตรง ของผู้รู้ที่ได้รับจากการที่นำเงินที่รู้ไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ในสัญญา มีผลทำให้สมาชิกกองทุนมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น และทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ได้เงินไปลงทุนและสามารถขายผลผลิตได้ราคาดีเกิดผลกำไร นอกจากนั้นยังได้ลดรายจ่ายในกรณีที่เหลือจากการผลิต รวมทั้งส่งผลกระทบยาวทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศ และชาวบ้านก็ยังมีความรู้เพิ่มขึ้นทำให้สามารถหาเลี้ยงครอบครัว มีรายได้พอที่จะชำระคืนและนำมาหมุนเวียนในอาชีพได้อีกด้วย และยังเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น มีความสามารถและเกิดการเรียนรู้ให้กับตนเองเพิ่มมากขึ้นด้วย

2) ผลกระทบโดยตรง ในเรื่องของการลงทุนของผู้รู้มีผลกระทบจากการที่เงินที่รู้ได้ไม่เพียงพอก็ต้องไปหาผู้เพิ่มจากแหล่งอื่นเพื่อให้ได้มีทุนในการประกอบอาชีพที่สมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อมีเงินมาลงทุนก็สามารถซื้อวัตถุดิบ หรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการกิจการ หรือการเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช การลงทุนต่างในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้มีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผลกำไรเพิ่ม กิจการก็ดีขึ้น และผู้รู้ก็สามารถคิดเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเพื่อทำให้ได้ผลผลิตดียิ่งขึ้น จำหน่ายได้มากขึ้นนอกจากนี้

ยังมีการเข้าร่วมกลุ่มเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และซื้อสินค้าจากแหล่งที่ขายถูกที่สุดหรือร้านประจำที่ให้ส่วนลด พยายามสำรวจและดูแนวทางการจำหน่ายว่ามีสินค้าใดบ้างที่ถูกค่าต้องการแล้วนำสินค้ามาจำหน่ายให้กับลูกค้า เพื่อดึงดูดลูกค้า ในราคาที่เหมาะสมและยุติธรรม ในการเลี้ยงสัตว์ก็พยายามลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง โดยอาจจะขอคำแนะนำจากผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือผู้ที่มีประสบการณ์และความชำนาญมากกว่าแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

3) ผลกระทบทางอ้อม ทำให้ผู้เกิดความกระตือรือร้นในการที่จะประกอบอาชีพอยากมีรายได้อีก เพื่อนำมาเลี้ยงครอบครัวและมีเงินคืนให้กับกองทุน โดยการพึ่งตนเอง และการพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้าน จากการที่ผู้ถูกได้เข้าร่วมการจัดเวทีชาวบ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ปัญหา และแนวทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตัวเองเหล่านี้ มาจากประสบการณ์ โดยได้ทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือ ประสานงานด้านต่าง ๆ เกิดเสียสละเวลา เกิดการพัฒนาตนเอง และมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืนเพื่อที่จะทำให้ตนเองสามารถชำระคืนเงินกู้ได้อย่างตรงเวลาและครบตามจำนวนเงิน และยังมีผลดีโดยการทำมีอาชีพทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ต่างถิ่นสามารถกลับถิ่นเดิม มีอาชีพดีกว่าที่จะต้องไปอยู่ต่างถิ่น ทำให้มีการกลับถิ่นถิ่นของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนมีการจ้างงานในหมู่บ้าน

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ที่ได้กู้เงินจากกองทุนไปดำเนินกิจการตามโครงการที่เสนอขอกู้ โดยมีทั้งหมด 5 กลุ่มอาชีพ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

กลุ่มอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่

ปัจจัยนำเข้าของกลุ่มอาชีพทำนาทำสวน ได้แก่ พันธุ์พืชผัก แรงงาน การผลิต ซึ่งการมีพันธุ์พืชผักที่ดีจะทำให้ได้ผลผลิตคือ ข้าวที่มีคุณภาพ หรือพืชผักที่สมบูรณ์ โดยที่ต้องใช้แรงงานของเจ้าของเข้าดูแลรักษา ให้ปุ๋ย หรือกำจัดศัตรูพืช อย่างสม่ำเสมอ และต้องมีเทคนิควิธีการผลิต อาจจะเข้าอบรมหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาพัฒนาพืชผักให้อุดมสมบูรณ์

ปัญหาการผลิต

ราคาพืชผักทางการเกษตรตกต่ำ ขายไม่ได้ราคา ทำให้ขาดทุน และต้นทุนจากการผลิตก็มีราคาแพงจากการที่ต้องใช้ยาปราบศัตรูพืช ค่าจ้างก็มีราคาแพง เพราะปัจจุบันแรงงานหายาก

แนวทางการแก้ไข

ให้รัฐบาลช่วยเหลือเรื่องการประกันราคา หรือรับซื้อผลผลิต มีมาตรการควบคุมไม่ให้ราคาปุ๋ยและยาแพงเกินไป หรือหาแนวทาง วิธีการอย่างอื่นที่คิดว่าการต้องซื้อปุ๋ย ซื้อยา มีผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำและดูแลอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มเลี้ยงสัตว์

สัตว์ที่เลี้ยงในหมู่บ้านตะโกประกอบด้วย ไก่ วัว สุกร กระบือ มีวิธีการที่จะทำให้สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายให้ได้ราคาที่ดี ได้แก่ การซื้อพันธุ์ที่ดีมีคุณภาพ การรักษาความสะอาดที่อยู่ของสัตว์เลี้ยงให้ได้สุขอนามัยที่ดี ให้อาหารอย่างสม่ำเสมอ ในปริมาณที่พอเหมาะตามอายุของสัตว์ในแต่ละวัย ศึกษารักษาโรคให้อย่างสม่ำเสมอ ศึกษาวิธีการดูแลสัตว์เลี้ยงตลอดเวลา และศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน แล้วนำมาพัฒนาปรับปรุงให้เข้ากับสัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม และหาตลาดเพื่อการจำหน่ายในช่วงที่ราคาดี

ปัญหาและอุปสรรค อาหารสัตว์แพง ราคาต่ำ

แนวทางแก้ไข ซึ่งทำได้ยากมาก ถ้าช่วงใดที่ราคาต่ำมากและมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกก็จะรีบขายเพื่อให้ได้ทุนคืน

กลุ่มค้าขาย

การค้าขายในหมู่บ้านตะโกเป็นการขายของชำ ซึ่งมีแนวทางและวิธีดำเนินการคล้ายกัน คือ เลือกร้านขายส่งที่กิจการซื้อสินค้ามาขายจากร้านที่ราคาต่ำที่สุด เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ และซื้อในปริมาณที่มาก เพื่อเป็นการลดต้นทุนสินค้า แล้วนำมาขายให้กับลูกค้าในราคาที่เท่ากับท้องถิ่นโดยเอากำไรไม่มาก เพื่อดึงดูดให้ได้ลูกค้ามาซื้อสินค้าที่ร้าน จึงเป็นการแข่งขันกันทางหนึ่ง

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาของกลุ่มผู้ค้าขายได้แก่ การที่สินค้ามีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ เสียภาษีสินค้าในราคาที่สูง ทำให้ต้นทุนแพง ต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อลงทุนซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง หรือไม่มีปัญหาจากการเกิดลูกหนี้

แนวทางการแก้ไข

ซื้อสินค้าจากร้านที่ถูกในปริมาณมาก ๆ เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ถูกที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าหากมีลูกหนี้จะใช้วิธีการทวงถาม

กลุ่มอาชีพบริการ ซึ่งมีอยู่ 3 ประเภทได้แก่

อาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า

การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าต้องอาศัยประสบการณ์ และการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้ลูกค้าเห็นความสามารถ ลูกค้าพอใจเกิดการบอกต่อก็จะได้ลูกค้าเพิ่มอีก การรู้จักใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ปัญหาและอุปสรรค อุปสรรคการซ่อมมีราคาแพง

แนวทางแก้ไข ซื้ออุปกรณ์จากร้านที่รู้จัก คำนวณต้นทุน เพื่อให้ได้สินค้าที่ถูก

ตัดเย็บเสื้อผ้า

การตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งเป็นงานที่ผู้ประกอบการมีฝีมือ มีความสามารถ จากประสบการณ์ที่ทำมานาน ลูกค้าพอใจในฝีมือแล้วทำการบอกต่อ ๆ กันไป จนเกิดลูกค้าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งภายในหมู่บ้านก็มีช่างตัดเย็บเสื้อผ้าเพียงรายเดียว ทำให้คนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงใช้บริการจากทางร้าน

ปัญหาและอุปสรรค สำหรับอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าในหมู่บ้าน ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด

ร้านเสริมสวย

ในหมู่บ้านมีร้านเสริมสวยเพียง 1 ราย และเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเป็นอย่างดี เนื่องจากมีเพียงรายเดียว อีกทั้งฝีมือที่ลูกค้ายอมรับและบอกต่อ ๆ กันไป รวมทั้งราคาที่อยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่แพงเกินไป การบริการของเจ้าของกิจการก็เป็นที่พอใจของลูกค้า

ปัญหาและอุปสรรค เครื่องมือเครื่องใช้ อุปสรรคในการเสริมสวยมีราคาแพง

แนวทางการแก้ไข เลือกซื้อสินค้าจากร้านที่ราคาถูก เพื่อลดต้นทุน

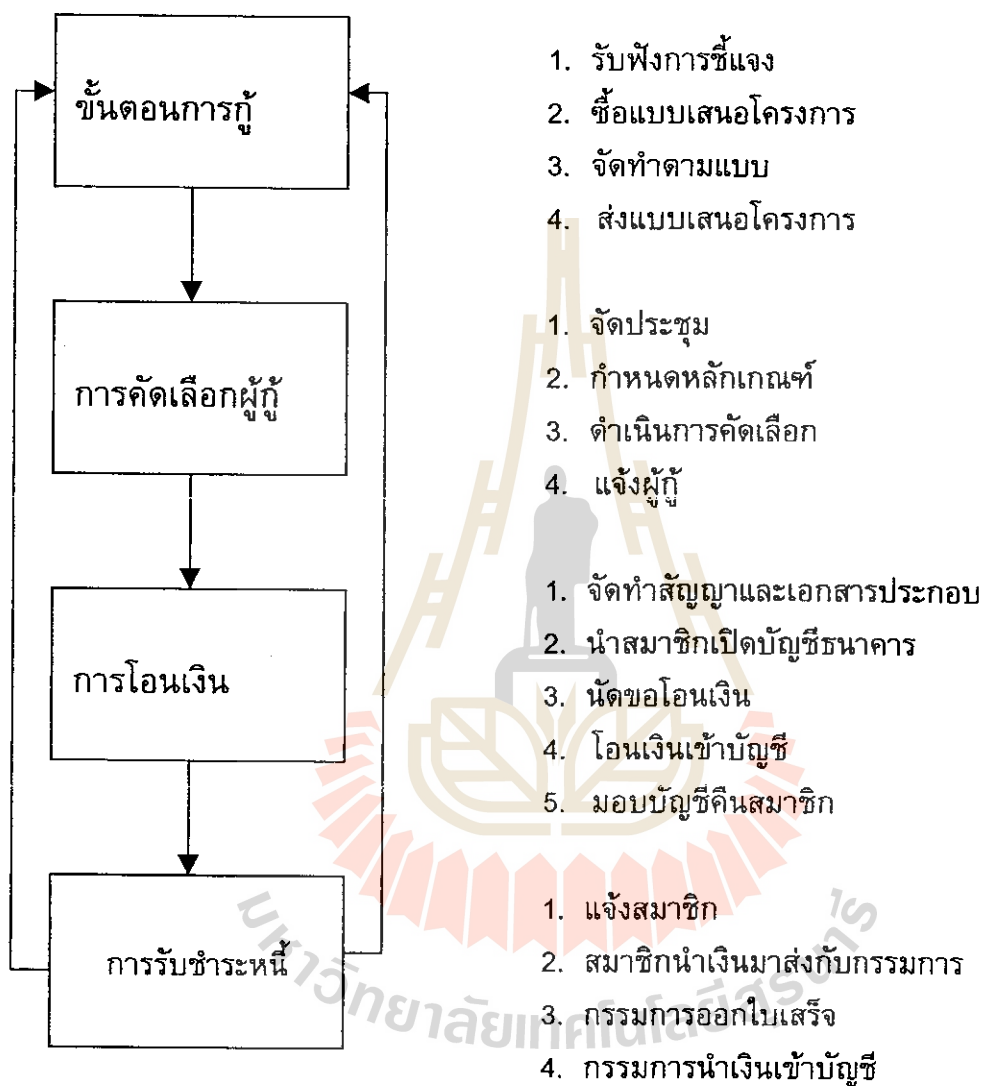
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน

กองทุนหมู่บ้านที่เกิดขึ้นนี้ สืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาล เมื่อหมู่บ้านได้รับข่าวสารและทราบรายละเอียดก็ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อดำเนินการขอกู้ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนของการขอกู้ดังนี้

โดยมีขั้นตอนในการขอกู้ เอกสารประกอบการกู้ ดังนี้
แผนภูมิการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนการขอกู้

การกู้เงินกองทุนของบ้านประชามิตร มีขั้นตอนในการขอกู้ ดังนี้

1. ประชุมเพื่อรับฟังการชี้แจงการเขียนแบบเสนอโครงการ
2. ผู้ที่จะกู้มาซื้อแบบเสนอโครงการ
3. จัดทำแบบเสนอโครงการ
4. ส่งแบบเสนอโครงการให้คณะกรรมการกองทุนในวันที่ที่กำหนด

เอกสารประกอบการรู้

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน 1 ชุด
2. สำเนาทะเบียนบ้าน 1 ชุด
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้ค้ำประกัน 1 ชุด

4.1.2 ระบบบริหารจัดการกองทุน สามารถแบ่งการดำเนินงานได้ดังนี้

1) ผู้ทำหน้าที่บริหารกองทุน พบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนได้แก่คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารกองทุนทั้งหมด 15 คน เป็นชายทั้งหมด 8 คน เป็นหญิงทั้งหมด 7 คน ซึ่งกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนดำเนินการโดยการจัดเวทีชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านที่เข้าร่วมต้องมีจำนวนสามในสี่ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วยคณะกรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน โดยมีการเสนอชื่อสมาชิกจากชาวบ้านที่เข้าร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ โดยที่เลือกจากผู้ที่เป็นคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ ทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามและขอเสียงสนับสนุนสมาชิกคนใดเห็นด้วยก็ยกมือสนับสนุน เมื่อได้คณะกรรมการทั้ง 15 คน โดยการแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ คณะกรรมการทั้ง 15 คน ต่างช่วยกันเลือกตั้งกันเองว่าใครจะมีหน้าที่อะไร และทำการกำหนดระเบียบการบริหารกองทุนเพื่อให้สมาชิกกองทุนรับรอง

2) การดำเนินงานของคณะกรรมการ เริ่มต้นที่การรับสมัครสมาชิกซึ่งชาวบ้านให้ความสนใจแล้วมาสมัครเป็นสมาชิกเพื่อรับทราบรายละเอียด แล้วปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและได้แจ้งให้ทราบโดยยื่นคำขอสมัครสมาชิกกองทุนที่คณะกรรมการกองทุน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสมในการอนุมัติเงินกู้แก่ผู้กู้แต่ละราย

3) การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านตะโก มีจำนวนบัญชีและหลักฐานสำคัญที่จัดทำได้แก่ บัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท บัญชีรายจ่ายเงินกองทุน 1 ล้านบาท บัญชีค่าธรรมเนียมแรกเข้า บัญชีค่าหุ้น ใบรับสมัครสมาชิก คำร้องขอกู้เงิน สัญญาเงินกู้ สัญญาค้ำประกัน ซึ่งการจัดทำมีการทำบัญชีแล้วกำหนดส่งทุกเดือน และการจัดทำบัญชีต่าง ๆ โดยที่มีหน่วยงานราชการให้คำแนะนำซึ่งเป็นคำแนะนำที่ไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดความสับสน และทำให้การลงบัญชีจึงล่าช้าไปจึงทำให้ไม่เป็นปัจจุบันเท่าที่ควร อีกทั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีก็มีความรู้ไม่เข้าใจการทำบัญชีที่ดีเท่าที่ควร

4) การตัดสินใจเงินกู้ คณะกรรมการพิจารณาจากระเบียบกองทุนในการอนุมัติเงินกู้ โดยสมาชิกต้องจัดทำโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่าความคุ้มค่าต่อการลงทุน เพื่อขอกู้เงินโดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน ซึ่งคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาเงินกู้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ด้วยเหตุผลข้างต้นซึ่งต้องผ่านมติที่ประชุมเกินกึ่งหนึ่งของกรรมการและกู้ได้คราวเรือนละหนึ่งรายเท่านั้น วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท กรณีเงินกู้ฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนวงเงินกู้ไม่เกินสามพันบาท มีการทำสัญญาเงินกู้ไว้กับคณะกรรมการกองทุน มีหลักประกันเงินกู้ อาจเป็นผู้ค้ำประกันหรือใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน

5) การชำระคืนเงินกู้ กำหนดการชำระเงินกู้ตามที่ระบุไว้ในระเบียบซึ่งก็คือ 1 ปีต้องชำระตามกำหนดพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 0.5 ต่อเดือนสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งก็ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การประกอบอาชีพ ส่วนเงินกู้บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน และมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ หนึ่งบาทต่อเดือน รวมทั้งค่าปรับในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตขอให้อ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน ซึ่งจำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้คิดเป็น 100%ของผู้ที่ยื่นคำร้องขอกู้ และส่วนมากพอใจกับการพิจารณาเงินกู้

6) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนเป็น เงินปันผลค่าหุ้น เงินประกันความเสี่ยง เงินเฉลี่ยคืนให้ผู้กู้ เงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทุนเพื่อสมทบกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านอื่นๆตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง จากการที่มีเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทเข้ามา มีผู้ที่มีส่วนร่วมจากหน่วยงานราชการเข้ามาให้รายละเอียดและคำแนะนำบ้าง นอกจากนั้นชาวบ้านต้องเป็นผู้ที่ร่วมกันดำเนินการเอง โดยการร่วมประชุม ร่วมการเข้าร่วมการจัดเวที มีการแสดงความคิดเห็น และแนวทางแก้ไขด้วยความคิดความร่วมมือของคนในหมู่บ้านเอง และการประกอบอาชีพก็ต้องอาศัยการพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์จากการประกอบอาชีพแต่ดั้งเดิม แต่ยังคงขาดเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางหลักวิชาการที่ถูกต้องเข้ามาแนะนำดูแล ให้คำปรึกษากับชาวบ้าน ส่งผลให้จำนวนชาวบ้านที่สนใจปฏิบัติในเรื่องการทำเศรษฐกิจแบบพอเพียงมีน้อยราย ซึ่งชาวบ้านที่สนใจก็ได้นำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บ้างทั้งในการบริหาร โดยการอนุมัติเงินให้กับผู้ขอกู้ที่คาดว่าจะนำส่งเงินได้อย่างไม่เคอะคร้อ และในด้านการประกอบอาชีพของผู้กู้โดย

การผลิตเพื่อลดรายจ่ายลงและขายเมื่อเหลือซึ่งก็ถือว่าน้อยมา เพราะส่วนใหญ่จะนำไปลงทุนเพื่อสร้างผลกำไรมากกว่า

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า

การเข้ามาของกองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันในหมู่บ้านเอง เนื่องจากเงินที่ชาวบ้านได้กู้มาสามารถนำมาซึ่งอาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านรู้จักการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง มีอาชีพเป็นของตนเองมากกว่าการเป็นลูกจ้าง หรือการไปทำงานต่างถิ่น การเรียนรู้ที่จะร่วมกันบริหารงานภายในหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเริ่มจากระดับรากหญ้าของประเทศให้เกิดการเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง รวมถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้านไม่เป็นดังเช่นก่อนที่ชาวบ้านมักจะรอรับการช่วยเหลือจากรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจแล้วว่าเงินกู้ที่ได้มาเป็นเงินกู้ที่รัฐบาลช่วย ไม่ใช่การให้จากรัฐบาล รวมถึงความเข้าใจต่อการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง เมื่อถึงกำหนดชำระก็ต้องจ่ายเพื่อจะได้เป็นทุนหมุนเวียนต่อไป ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเอง ซึ่งถือเป็นโอกาสดีที่การดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่ต้องกู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง ส่งผลให้แต่ละคนมีความคิดที่จะดำเนินการประกอบอาชีพ ช่วยให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า

ศักยภาพเดิมของบริบทของหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม ก็อยู่ในพื้นที่ชนบทไม่มีมลพิษ สิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลาย ชาวบ้านร่วมกันดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ ด้านจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นกลายเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ขึ้น อายุเฉลี่ยของประชากรอยู่ในระดับที่เหมาะสม ทางด้านสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐานเช่น ถนน ที่ทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ไฟฟ้า ประปา ที่มีใช้เกือบทุกบ้าน โทรศัพท์ ก็มีใช้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกขึ้น ความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่เกิดคนในชุมชนเอง เช่น ในด้านความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การยกย่องคนทำความดี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การหาความรู้เพิ่ม การมีอาชีพของคนในหมู่บ้าน ครอบครัวในหมู่บ้านมีความอบอุ่น การจัดตั้งกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน การประชุมที่มีเป็นประจำ การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม ยุติธรรม เสียสละสามารถดูแลและควบคุมลูกบ้านได้ รวมทั้งการร่วมกันแก้ไขปัญหของคนในชุมชน

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน ทำให้เกิดกองทุนนี้ขึ้นมาจากความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน
- 2) การมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ กองทุนเดิมในหมู่บ้าน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนง่ายขึ้น
- 3) ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของผู้กู้ ทำให้การนำเงินไปดำเนินกิจกรรมเกิดประโยชน์มากที่สุด

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) ความไม่เข้าใจของสมาชิกกองทุนที่มีต่อการจัดตั้งกองทุนในระยะเริ่มแรกทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่มีเงินกองทุนเข้ามา ต้องอาศัยการจัดเวทีชี้แจงความเข้าใจให้ชาวบ้านรับทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงคือ เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน ไม่ใช่เงินที่นำมาแจกให้ชาวบ้าน
- 2) การขาดการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนของคนในหมู่บ้าน ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินการ ทำให้ไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจน นำมาซึ่งความไม่เข้าใจรวมถึงการไม่เข้าร่วมในการประชุมของสมาชิกบางราย นำมาซึ่งการขาดข่าวสารข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
- 3) ความเข้าใจที่มีต่อกฎและระเบียบของกองทุน บางคนอาจเห็นว่าไม่มีความยุติธรรมบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง ก็มีคณะกรรมการของหมู่บ้านให้รายละเอียด และอธิบายถึงเหตุผลในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบของกองทุน

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดย ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินงานชาวบ้านได้จัดการประชุมประชาคม เรื่องเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านที่กำลังจะเข้ามาในหมู่บ้าน แล้วทำตามขั้นตอนของการยื่นแบบคำขอู้ จนเป็นผลได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท หลังจากนั้นจากการดำเนินไปได้ระยะหนึ่งแล้ว และมีการประชุมกันของคนในหมู่บ้านทั้งก่อนและหลังการได้รับอนุมัติเงินกู้ จากนั้นไม่นานในปีเดียวกันก็เกิดมีโครงการให้บัณฑิตประจำหมู่บ้านแต่ละแห่งได้เข้าไปศึกษาผลการดำเนินงานโดยเก็บข้อมูลต่าง ๆ ข้อสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่การจัดเวทีกลุ่มอาชีพระดับตำบล เพื่อทราบผลการ

ดำเนินงานของสมาชิก กลุ่มที่เข้าร่วมเครือข่ายเรียนรู้ก็มาจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายเรียนรู้ สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านอาชีพ หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเสนอแนะ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ด้วยความรู้ของคนในหมู่บ้านเอง ทั้งนี้ยังมีบุคคลที่มีความรู้ เข้ามาสรุปเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สิ่งต่างๆที่กล่าวมาเป็นการทำให้เกิดเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

พบว่า สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ชุมชนยกย่องคนทำดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่ม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่เพิ่มหน้ารักใคร่ปรองดองกัน มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่คิดว่าหมู่บ้านของตนเองมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับที่ดี ความเข้มแข็งตามทัศนะของชาวบ้านคือ การที่หมู่บ้านสามารถรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา ด้วยตนเองทางหมู่บ้านได้บริหารจัดการกันเอง สมาชิกในหมู่บ้านก็มีความสามัคคีกันดีในเวลางาน บุญประเพณี หรืองานหาเงินเข้ากองทุนของหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็กลับมา มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบ่งปันกันดี ลูกหลานในครอบครัวก็จะอยู่พร้อมหน้าเมื่อถึงวันสำคัญต่าง ๆ หรือถ้ามีบางคนอยู่ไกลก็ต้องกลับมาเยี่ยมบ้านมาหาครอบครัว ซึ่งถือเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ของสังคมไทย ที่มีความอบอุ่น และมีความเป็นกันเองภายในหมู่บ้าน การช่วยเหลือกันได้ ในยามเดือดร้อน มีน้ำใจต่อกันในชุมชน เชื้อพ้องและเคารพบุคคลสำคัญของหมู่บ้านเสมอ คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มองภาพรวมของความเข้มแข็งในหมู่บ้านเป็นไปในแนวทางที่ดี

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อความเข้มแข็งของคนในท้องถิ่น ตามข้อมูลที่ได้ไปสำรวจมาจากตัวอย่างของประชาชนจำนวน 30 คน โดยการสัมภาษณ์สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้ ตารางที่ 11 แสดงความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ใช้วัด
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	() มาก (/) ปานกลาง () น้อย
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	() มาก (/) ปานกลาง () น้อย
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	(/) มาก () ปานกลาง () น้อย
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	(/) มาก () ปานกลาง () น้อย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	(/) ใช่ จำนวนครั้ง 1 วันต่อเดือน () ไม่ใช่
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี...52...ครอบครัว () เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว () ลดลงเหลือ.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี...52...ครอบครัว (/) เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว () ลดลงเหลือ.....ครอบครัว () เท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี.....4.....กลุ่ม (/) เพิ่มขึ้นเป็น.....1.....กลุ่ม () ลดลงเหลือ.....กลุ่ม () เท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการ ประชุมหรือเสวนา	(/) มาก () ปานกลาง () น้อย
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี.....คน () เพิ่มขึ้นเป็น.....คน () ลดลงเหลือ.....คน (/) เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(/) ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(/) ใช่ () ไม่ใช่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กรณีศึกษา : บ้านตะโก ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปผลการประเมินโครงการได้ดังต่อไปนี้

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการในหมู่บ้านตะโก
2. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน ในหมู่บ้านตะโก
3. เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านตะโก หลังการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้าน
4. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสภาวะแวดล้อมในชุมชน
5. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.1.2 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

- ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพีชีโม่เคลวิเกระห์กองทุนหมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการสำรวจและเก็บข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบจัดเก็บข้อมูล (บร.) บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- ขั้นตอนที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น ในแบบรายงาน (บร) ที่เก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 สรุป อภิปรายผล และนำเสนอข้อมูล

3. ผลการดำเนินงาน

เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการซึ่งใช้แบบจำลอง ชีพชีโม่เคล(CIPP Model) จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปผลของการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา : บ้านตะโก หมู่ที่ 7 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีผลการดำเนินงานสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) การประเมินปัจจัยนำเข้า จากการศึกษาในด้านต่างๆ พบว่า นโยบายของรัฐบาลตามทัศนคติของชาวบ้านเห็นว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือเพื่อลดปัญหาด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการว่างงาน การส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน หรือการสร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับชาวบ้าน โดยให้กู้เงินในดอกเบี้ยที่ต่ำ ซึ่งเงินกู้ 1 ล้านบาท ที่หมู่บ้านตะโกได้รับเหมาะสมกับจำนวนประชาชนในหมู่บ้าน และวงเงินที่สมาชิกแต่ละคนได้รับอนุมัติก็เหมาะสมกับกิจกรรมที่ผู้กู้ได้ขอกู้ไว้ จะเห็นได้จากการที่มีสมาชิกขอกู้ 46 คน ก็ได้รับอนุมัติเงินกู้ทั้ง 46 คน จากการพิจารณาอนุมัติของคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ การทำงาน การตั้งกลุ่มต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน และการบริหารงานของคณะกรรมการไม่ประสบปัญหาแต่อย่างใด จะมีบ้างก็เฉพาะในเรื่องการจัดทำบัญชีเท่านั้น ส่วนการจัดตั้งระเบียบข้อบังคับที่ได้ตั้งขึ้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมามีความเหมาะสมกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตะโกยังไม่เกิดปัญหาใด และสมาชิกทุกคนได้ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการของหมู่บ้านร่างขึ้นมา

2) การประเมินกระบวนการดำเนินงาน พบว่า ภาพรวมของกระบวนการดำเนินงาน อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ในด้านการพิจารณาการคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนนั้น คณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือกโดยพิจารณาผู้กู้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบ โดยเฉพาะการพิจารณาจากฐานะความเป็นอยู่ของผู้กู้ ซึ่งยากจนและต้องการเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพจริง และความสามารถในการใช้เงินคืนให้แก่กองทุน ส่วนการแนะนำวิธีการทำธุรกิจของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐนั้นไม่มีบทบาทในหมู่บ้านแต่อย่างใด เพราะการประกอบอาชีพส่วนใหญ่อยู่ที่ความสามารถ มีความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้กู้เอง ไม่ได้มีใครมาแนะนำในการประกอบอาชีพหรือแนะแนวทางการตลาดที่ดีให้กับผู้กู้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นอาชีพเกษตรกรรม แม้จะเป็นอาชีพที่ไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก แต่ครัวเรือนยากจนก็เห็นว่าเป็นอาชีพที่ตนทำอยู่แล้ว จึงนำเงินไปลงทุนเพิ่ม เป็นผลทำให้การดำเนินงานของผู้กู้เป็นแบบเดิม ๆ ประกอบกิจกรรมตามแนวทางเดิม ซึ่งมีความเหมาะสมที่เป็นเงินทุนมาหมุนเวียน และเป็นอาชีพที่ถนัด การจัดทำบัญชี เพราะคณะกรรมการที่จัดทำยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เนื่องจากการศึกษาที่มีน้อยอีกทั้งการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีจากหน่วยงานของรัฐสร้างความสับสนให้กับผู้จัดทำบัญชีของหมู่บ้านทำให้การทำบัญชียังขาดความเข้าใจที่แท้จริง

3) การประเมินผลผลิต จากการดำเนินงาน พบว่า โดยภาพรวมแล้วผลที่ได้ค่อนข้างน่าพอใจ ซึ่งในการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านของบ้านตะโก มีผู้กู้เงินกองทุนเป็นจำนวนร้อยละร้อยของผู้ที่ยื่นขอกู้ คือยื่นขอกู้จำนวน 46 คน ได้รับการอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด 46 คน ยอดเงินที่ให้กู้ทั้งหมด 995,000 บาท คงเหลือ 5,000 บาท และมีการทำสัญญา การขอกู้เพียงรอบเดียวเท่านั้น แสดงถึงความพร้อมของกองทุนได้เป็นอย่างดี ซึ่งนอกจากจะมีกองทุนหมู่บ้านนี้แล้ว ภายในหมู่บ้านยังมีกองทุนหรือกลุ่มอื่น ๆ ที่ตั้งขึ้นภายในหมู่บ้านตะโก อยู่อีก 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์สัจจะเพื่อการผลิต กลุ่มทำนา กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มฉาบปูนกิจ

4) การประเมินผลกระทบ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการ อยู่ในระดับที่ดี แสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ประชาชนให้การยอมรับ เพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อคนที่ยากจนที่ต้องการมีอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพ ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ แต่จะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มองว่าเป็นแหล่งเงินกู้แหล่งใหม่ เป็นการช่วยเหลือโดยการเพิ่มหนี้ให้กับประชาชนซึ่งมีทั้งผู้ที่เป็นคนยากจนแต่อยากได้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และคนที่มีความรู้ที่ไม่อยากได้เงินกู้ ที่มีดอกเบี้ยและโครงการนี้ยังทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จากการประชุม มีส่วนช่วยกันคิด ช่วยกันออกความคิดเห็น การเสนอแนะรวมทั้งการร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง เพิ่มความสามัคคีให้คนในหมู่บ้านมีมากยิ่งขึ้น ถึงแม้จะขึ้นอยู่ที่การบริหารของคณะกรรมการเป็นส่วนใหญก็ตาม แต่ก็ทำให้ชาวบ้านพอใจในการบริหารงานของคณะกรรมการ ในหมู่บ้านมีการบริหารจัดการโครงการอยู่ในระดับปานกลาง เพราะคณะกรรมการที่

ทำงานด้านบัญชีและที่ทำงานจริง ๆ มีน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แต่ก็สามารถบริหารจัดการกองทุนด้วยความสามารถและประสบการณ์ที่ผ่านมาของคณะกรรมการ

4. อภิปรายผล

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านตะโก บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านตะโก เป็นกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิกบ้านตะโก ซึ่งในส่วนของความเข้มแข็งและการอยู่รอดของกองทุนนี้มีแนวโน้มอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการจัดตั้งกองทุน และปฏิบัติตามขั้นตอนและสมัครเป็นสมาชิกกองทุนจำนวนทั้งสิ้น 48 คน และสมาชิกที่กู้เงินมีจำนวน 46 คน ยอดเงินให้กู้รวมเป็นเงิน 995,000 บาท ยอดคงเหลือ 5,000 บาท

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านตะโกมีระบบการบริหารกองทุนที่เกิดขึ้นมาจากความสมัครใจของสมาชิกเอง ทั้งการคัดเลือกคณะกรรมการและการวางระบบการบริหารงานก็หาผู้ที่เหมาะสมที่สุดทุกหน้าที่ ทุกตำแหน่งมาช่วยกันดูแลระบบกองทุน ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านตะโกจากการประชุมหมู่บ้านชาวบ้านก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อแก้ปัญหาได้โดยที่ไม่รู้ตัว ดังเช่นการนำเอาหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุนจัดการเงิน 1 ล้านบาท การจัดการดำเนินการของคณะกรรมการเอง และการประกอบอาชีพของผู้กู้ในเรื่องการพัฒนาผลผลิต การบริหารการเงินเมื่อถึงกำหนดชำระคืน นอกจากนี้การจัดเวทีชาวบ้าน ยังเป็นการเรียนรู้ในเรื่องประชาธิปไตย ทำให้เกิดการเรียนรู้ปัญหา และแนวทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตัวเองเหล่านี้ มาจากประสบการณ์ โดยได้ทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือ เสียสละเวลา ทำเกิดการพัฒนาตนเองและหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม การเกิดกองทุนของหมู่บ้านตะโก สร้างประโยชน์ให้กับประชาชนและหมู่บ้านเป็นอย่างมากเพราะทำให้มีอาชีพ มีความมั่นคงในชีวิตเพิ่มมากขึ้น เงินที่ชาวบ้านได้กู้มาสามารถนำมาซึ่งอาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านรู้จักการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง มีอาชีพเป็นของตนเองมากกว่าการเป็นลูกจ้าง หรือการไปทำงานต่างถิ่น การเรียนรู้ที่จะร่วมกันบริหารงานภายในหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากระดับรากหญ้าของประเทศให้เกิดการเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง รวมถึงการพึ่งพาซึ่งกัน

และกันของคนในหมู่บ้านไม่เป็นดังเช่นก่อนที่ชาวบ้านมักจะรอรับการช่วยเหลือจากรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่นสิ่งแวดล้อมไม่มีมลพิษ ไม่ถูกทำลาย ชาวบ้านร่วมกันดูแลรักษา ความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ มีมากขึ้น การติดต่อสื่อสารสะดวกขึ้น ความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่เกิดขึ้นในชุมชนเอง เช่น การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ชาวบ้านมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมกันแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน

2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1) ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน ทำให้เกิดกองทุนนี้ขึ้นมาจากความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน

2.1.2 การมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ กองทุนเดิมในหมู่บ้าน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนง่ายขึ้น

2.1.3 ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของผู้ทำให้การนำเงินไปดำเนินกิจกรรมเกิดประโยชน์มากที่สุด

2.1.4 ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีมากยิ่งขึ้น สร้างความสามัคคีและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.2) ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ความไม่เข้าใจของสมาชิกกองทุนที่มีต่อการจัดตั้งกองทุน

2.2.2 คณะกรรมการของหมู่บ้านถึงแม้จะมีประสบการณ์ในการทำงานของหมู่บ้าน แต่ด้วยระดับความรู้ความเข้าใจก็อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

2.2.3 ความเข้าใจที่มีต่อกฎและระเบียบของกองทุน บางคนอาจเห็นว่าไม่มีความยุติธรรมบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง

2.2.4 การให้ความรู้หรือฝึกอบรมให้คณะกรรมการที่ไม่กระจำทำให้คณะกรรมการสับสนหรือได้รับคำตอบที่ไม่ชัดเจนเท่าที่ ควรทำให้เกิดไม่เข้าใจและเกิดปัญหาในการดำเนินงาน

3) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินงาน มีการประชุมของคนในหมู่บ้านทั้งก่อนและหลังการได้รับอนุมัติเงินกู้ชาวบ้านได้จัดการประชุมประชาคมเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน

แล้วทำตามขั้นตอนจนเป็นผลได้รับการอนุมัติเงินกู้และต่อมาก็มีโครงการให้บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เข้าไปศึกษาผลการดำเนินงานโดยเก็บข้อมูลและมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่การจัดเวทีกลุ่มอาชีพระดับตำบล สามารถแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านอาชีพ หรือปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนะเทคนิควิธีการต่างๆ ทั้งนี้ยังมีบุคคลที่มีความรู้ เข้ามาสรุปเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้เป็นการทำให้เกิดเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน

4) ตัววัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่คิดว่าหมู่บ้านของตนเองมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับที่ดี การที่หมู่บ้านสามารถรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาด้วยตนเองทางหมู่บ้านได้บริหารจัดการกันเอง สมาชิกในหมู่บ้านก็มีความสามัคคีกันดีในเวลางานบุญประเพณี หรืองานหาเงินเข้ากองทุนของหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็กลับมา มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบ่งปันกันดี

5) ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง ผู้กู้ที่ได้รับจากการที่นำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ในสัญญา มีผลทำให้สมาชิกกองทุนมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งผลกระทบทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศ และการมีอาชีพทำให้สามารถหาเลี้ยงครอบครัวมีรายได้พอที่จะชำระคืนและนำมาหมุนเวียนในได้อีกด้วย และยังเกิดการเรียนรู้มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น มีความสามารถและเกิดการเรียนรู้ให้กับตนเองเพิ่มมากขึ้นด้วย

5.2 ผลกระทบโดยตรง ผู้ที่มีเงินมาลงทุนสามารถซื้อวัตถุดิบ หรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการกิจการ หรือการเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช การลงทุนต่างในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้มีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผลกำไรเพิ่ม กิจการก็ดีขึ้น และผู้กู้ก็สามารถคิดเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเพื่อทำให้ได้ผลผลิตดียิ่งขึ้น จำหน่ายได้มากขึ้นนอกจากนี้ยังมีการเข้าร่วมกลุ่มเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน

5.3 ผลกระทบทางอ้อม ทำให้ผู้กู้เกิดความกระตือรือร้นในการที่จะประกอบอาชีพอยากมีรายได้ เพื่อนำมาเลี้ยงครอบครัวและมีเงินคืนให้กับกองทุน โดยการพึ่งตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้านจากการที่ได้ร่วมการจัดเวทีชาวบ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกันทำงานร่วมกันมีการช่วยเหลือประสานงานด้านต่างๆ เกิดเสียสละเวลาเกิดการพัฒนาและมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองเพื่อที่จะทำให้ตนเองสามารถ

ชำระคืนเงินกู้ได้อย่างตรงเวลาและครบจำนวนเงิน ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพดีกว่าที่จะต้องไปอยู่ต่างถิ่นส่งผลให้มีการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนมีการจ้างงานในหมู่บ้าน

5. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

- 2.1.1 ระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้านควรวางแผนให้เข้มงวดในเรื่องระเบียบการคืนเงิน
- 2.1.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาผู้ที่สมควรได้รับอนุมัติเงินกู้ให้มีความเป็นธรรมและไม่เกิดช่องว่างในทางปฏิบัติ เช่น ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด
- 2.1.3 คณะกรรมการหมู่บ้านควรให้ความรู้เรื่องขั้นตอนและระเบียบต่าง ๆ ของโครงการทั้งหมด เป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 2.2.1 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้และประชาชนในหมู่บ้านให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- 2.2.2 ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญ ในการบริหารจัดการกองทุนมากยิ่งขึ้น

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- 2.3.1 คณะกรรมการควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญ ในด้านการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้กู้ในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดฝึกอบรมหรือฝึกทักษะอาชีพให้ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิกผู้กู้ เพื่อให้ผู้กู้เงินได้มีความรู้ความชำนาญและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น
- 2.3.2 ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน นำปัญหาร่วมกันเสวนาแก้ไข หรือแนะแนวทางที่ดีให้กับผู้ประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ควรมีการประเมินผลของโครงการด้านคุณประโยชน์ ที่เกิดขึ้น โดยเน้นในเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ เพื่อมองถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนอกเหนือจากรายได้ของผู้กู้

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. และสถาบันราชภัฏ,

สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ประกอบการเรียน หลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ชุดวิชา การจัดการและการ
วางแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์เอนด์แพคค์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน, และศูนย์ให้คำปรึกษาทาง
การเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และประชาชน. (ม.ป.ป.). คู่มือการพิจารณา
เงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
จังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.
2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 . สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ. 2545ก. เอกสารประกอบการวิจัยชุมชน หลักสูตร ประกาศนียบัตร
บัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท
เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ .

_____. 2545. เอกสารประกอบวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
โครงการและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ .

ทิตยา สุวรรณะชญ และคณะ. 2545 . เอกสารประกอบการจัดการธุรกิจชุมชน หลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : บริษัทศรีสยามพริ้นท์เอนด์แพคค์ จำกัด.

สมหวัง พิริยานูวัฒน์. 2545. เอกสารประกอบการเรียน ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.

นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์ .

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2545. คู่มือ

การทำบัญชี และรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ :

สหมิตรพรินต์.

5 ปีวิกฤตคนไทยแย่ง –จนเพิ่ม[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

[/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file_2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

เศรษฐกิจไทยปี 2545-2546...ได้รับแรงหนุนจากการใช้จ่ายภายในประเทศ[ออนไลน์]. ได้จาก:

[http:// www.rakbankerd.com/benny/01_jam /thaiinfor/country..../index.html?](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

[topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file_2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

เว็ลด์เบงก์ชี้หลังวิกฤตคนไทยจนเพิ่ม 3 ด้านคน[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://www.rakbankerd.](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

[com/benny/01_jam /thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

[2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2542[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

[www.rakbankerd.com/benny/01_jam /thaiinfor/country.... /index.html?topic_id= 1429](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

[\\$db=1429\\$db_file_2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี